

MAGYAR HÍRLOK

T. „Otthon” Irók és Hírlapírók Köre

BUDAPEST

VII. körút 9—

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R. T.**
Felelős igazgató: **FOLLMANN GÉZA**
Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

Koronatanács volt Öfelsége elnöklétével

Megbeszítették a szükséges diplomáciai és katonai intézkedéseket

Bucurestiből jelentik: A királyi udvari marsalli hivatal március 17-én, félhét órakor a következő közleményt adta ki:

Öfelsége II. Károly király elnöklésével koronatanács volt, amelyen résztvettek a kormány összes tagjai és a királyi tanácsosok. A koronatanács a kormánynak a jelenlegi helyzetben elfoglalt álláspontját és tevékenységét tanulmányozta és egyhangulag hozzájárulását adta a kormány által követett eljárásnak és tevékenységnek és a hozott katonai intézkedésekhez is hozzájárult és elhatározta, hogy azokat a nemzeti érdekek védelmére tökéletesíteni fogják.

Résztvettek a koronatanácson a miniszterelnök, a királyi tanácsosok, a miniszterek, a honvédelmi alminiszter, továbbá a vezérkari főnök és a hadsereg-főfelügyelők.

A *Timpul* a jelenlegi helyzettel kapcsolatban ezt írja:

A román kormány ezekben a napokban minden szomszédországnak a törvényesség, a mértékletesség példaképét mutatta és tanúságot tett arról az akaratáról, hogy megerősítse jószomszédi kapcsolatát, amelyektől e nehéz

időkben a béke függ Kelet-Európában. Annak bebizonyítására azonban, hogy e bölcs és előre látó megvalósítások nem gyöngeségérzetből fakad, a kormány minden szükséges intézkedést megtett, hogy megerősítse a nemzet védekező és ellenálló erejét.

Romániának az az eltökéltsége, hogy megvédi kifelé az állam jogait és érdekeit, éppoly erőteljes, mint békeakarata. Az ország tehát fel van készülve rá, hogy teljes nyugalommal és csorbítatlan erkölcsi és politikai tekintéllyel nézze az események kialakulását.

A bolgár népkisebbség képviselői a Nemzeti Ujjászűlés Arcvonalában.

Bucuresti. Saját tud. Királyi dekrétummal kinevezték a Legfőbb Nemzeti Tanácsba a romániai bolgár kisebbség képviselőiként *Nicolof Enciu* bazargici ügyvédet, *Tancof Hristu* volt bazargici képviselőt és *Toporof Gheorghe* silistrai gyógyszerészt. A belügyminiszter március 17-én közölte az említett három tanácsossal, hogy engedélyt kaptak a romániai bolgár népközösség szervezetének létesítésére, közművelődési, gazdasági és társadalmi célkitűzésel.

Hitler kancellár Bécsbe érkezett

Tiso szlovák miniszterelnök és kormánya szintén a fővárosba érkezett. — Tárgyalások kezdődnek a szlovák-német államközi viszony rendezésére

Bécsből jelentik: Hitler vezér és kancellár pénteken délután Brünnből, a morva terület fővárosából Bécsbe érkezett. Ausztria csatlakozásának évfordulója alkalmából ünnepet tartanak, s úgy tudják, hogy Hitler ezen fog részt venni.

Pozsonyból jelentik: Tiso József szlovák miniszterelnök és kormánya tagjai pénteken Bécsbe utaztak. A szlovák kormány ott valószínűleg már megkezdte Hitler kancellárral azokat a tanácskozásokat, melyek a szlovák-német államjogi viszony rendezésére vonatkoznak.

A cseh-morva protektorátus és a Szlovákiával való védelmi közösség német világitásban.

Berlinből jelentik: A „Deutsche Diplomatische Korrespondenz”, a német külügyminisztérium felhivatalos lapja ír a szlovák-német viszony jövőbeli alakulásáról. Elmondja, hogy az a védelem, amit Németország a vezér távirati ígérete folytán

nyújt Szlovákiának, nem magyarázható úgy, mint ha a cseh-morva területek protektorátusával volna egyértelmű. A protektorátusi területnek is saját kormánya és kormányfője lesz ugyan,

Hitler kancellár összehívja a birodalmi gyűlést

Beck lengyel külügyminiszter közeljövőben látogatást tesz Berlinben. A berlini angol nagykövet csak jelentésteleire ment Londonba s rövidesen visszatér a német fővárosba

Londonból jelentik: A *Daily Telegraph* értesülése szerint Hitler kancellár amint visszatér Berlinbe, összehívja a birodalmi gyűlést és beszámol a legújabb eseményekről. A lap úgy tudja, hogy

sőt az egész területnek is lesz egy olyan képviselője, aki az államfők rangjában fog állani. Azonban külügyi és katonai tekintetben, továbbá az állampolgársági jog tekintetében egységben lesz a német birodalommal, s a német birodalmi kormányzattól fog függeni. Ezzel szemben Szlovákia önálló állam marad, s ez elvi alapon a német birodalommal való viszonya a birodalmi védelem alatt másképpen alakul, mint a cseh-morva területeké. A szlovák nép 20 év óta küzdött a németek mellett a maga fölzsabadulásáért, s ezt méltányolja a védelemnyújtással a német birodalom. Az új szlovák állam fennmaradásának legjobb külső biztosítója a német birodalom barátsága.

Ezzel kapcsolatban jólétesült politikai körökben is élénken hangsúlyozzák, hogy Szlovákiának német védelem aláhelyezése nem jelenti azt, mint ha Németország bekebelezné Szlovákiát. Szlovákiának és Németországnak a viszonya egészen más lesz, mint a két cseh-morva tartomány és Németország közötti viszony. Szlovákia megtartja önállóságát, külön államelnöke lesz, külön országgyűlése és kormánya, s külügyi önálló képviselője. Egyedül az országvédelem tekintetében lesz közös ügye Németországgal, s ezzel kapcsolatban még a vámterület és a pénzügy lesz közös a két állam között. Egyébként a két ország közötti viszony jogi és nemzetközi szabályozásának a részleteit további tárgyalások fogják tisztázni, melyek Hitler kancellár és Tiso miniszterelnök között ezután indulnak.

A szlovák propagandafőnök rádióelőadásban mondotta el, hogy német megszálló csapatok nem jönnek Szlovákiába.

Pozsonyból jelentik: Mach Sándor propagandafőnök a pozsonyi rádióban előadást tartott azokról a híresztelésekről, melyek arról szóltak, hogy Szlovákiának Ruszinszkó felé eső határait a németek megszállták, s hogy Eperjesre is bevonultak a német csapatok. Az is elterjedt, hogy Zsolnáról Kelet-szlovenkó felé menetelnek a német hadsereg egyes részei. Az ilyenkor szokásos idegeskedést növelte még egy hivatalos egyéniség, akit eddig úgy ismertek, mint összekötőt a németek, a Szics-gárdisták és a kárpátaljai ukrán hatóságok között. Ez az összekötő is terjesztette a hírt, hogy a németek nem csak Eperjést és Ruszinszkót, de Pozsonyt is. A pozsonyi németek naponkint kimentek a Dunaparra, hogy várják a német csapatok hajókat. Ezzel szemben a valóság az, hogy se Eperjesen, se Pozsonyan nincsenek és nem lesznek megszálló német csapatok. Maga Hitler kancellár nyújtotta erre a biztosítékot. Német védőcsapatok csak akkor jönnek be Szlovákiába, ha ezt maga a szlovák kormány kéri.

Beck lengyel külügyminiszter a közeljövőben látogatást tesz Hitler kancellárnál. Azt is tudni véli a lap, hogy Hitler és Beck Danzigről és a lengyel Korridorról fog tárgyalni egymással. Hitler kan-

Gyógyítható-e a tüdőbetegség?

Mindazok, akik asztmában, tüdőcsúcs-, vagy légcsőhurutban, szédülésben, tüdőkatharrusban, idült köhögésben, állandó rekedtségben és náthalázban szenvednek, mindezek teljesen ingyen és portómentesen egy tájékoztató könyvet kapnak, több ábrával, Dr. Guttman orvos szerkesztésében: „Sind Lungenleiden heilbar“ (Gyógyítható-e a tüdőbetegség) címmel. Erjön egy levelezőlapot (6 leles bélyeggel) alanti pontos címre: **PUHLMANN & CIE, BERLIN 947. Müggelstrasse 25 a.**

cellár egyébként a lap szerint Prágából több ízben hosszas telefonbeszélgetést folytatott *Musolinivel*.

Londonból jelentik: Hivatalos jelentés közli, hogy Henderson berlini angol nagykövetet csak jelentéstételre hívták Londonba, tehát a diplomáciai szakítással egyértelmű visszahívásáról adott

korábbi hírek túlzottak. Henderson egyébként rövidesen visszatér Berlinbe és magával viszi Chamberlainnek és Halifaxnak a cseh-szlovák kérdésre vonatkozó javaslatát. Az sem valószínű, hogy az angol kormány bármilyen formában is tiltakozást tenne Berlinben az események miatt. Londoni politikai körök élenként foglalkoztatja a Memelvidéki mozgalom, valamint a danzigi kérdés.

A magyar honvédség Körösmezőtől északra is elérte a lengyel határt

Horthy Miklós magyar kormányzó Kárpátjára utazott

Budapestről jelentik: A magyar honvédezőkar főnök péntek este 8 órakor kiadott hivatalos jelentése elmondja, hogy az Erdőkárpátokban működő honvédsapatok közül a Tiszavölgyében haladó oszlop élcsapata péntek este 7 órakor Aknaszlatinán át Körösmezőig nyomult előre. A munkácsi csoport a Borsava völgyében elérte Dolhát, míg ennek a csoportnak a balszárnya Volócánál és Vereckénél elérte a lengyel határt. Kis Belezsnán is átvonultak a magyar csapatok és folytatják előnyomulásukat észak felé az uzsoki szoros irányában. Péntek este 7 óra 50 perckor a tiszai csoport Körösmezőtől északra találkozott a lengyel csapatokkal.

Budapesti jelentés arról számol be, hogy Horthy Miklós magyar kormányzó pénteken este Kárpátjára utazott, hogy szemlét tartson a bevonuló honvédsereg felett.

A magyar kormány egyébként pénteken délután minisztertanácsra ült össze. A minisztertanács az időszerű kérdésekkel foglalkozott és megtárgyalta a folyamatos ügyeket. A kormány minisztertanácsa 9 órakor ért véget.

A német-ukrán tervet mesének mondja a német külügyminisztérium felhivatalos lapja.

Berlinből jelentik: A *Völkischer Beobachter* úgy tudja, hogy Volosin kárpátorosz miniszterelnök fölkérte a román kormányt, hogy szállja meg Ruszinszkót. A román kormány azonban Volosinnak ezt a kérését visszautasította.

A *Deutsche Diplomatische Korrespondenz* ír arról, hogy Németországot a Kárpátalján való érdekeltségvállalással, s az ukrán földhöz való átjáró létesítése szándékával gyanúsították. Ezek a híresztelések mesék. A fejlődést más tényezők határozzák meg. Teleki Pál magyar miniszterelnök kijelentette, hogy Kárpátalja a magyar állam keretei között önkormányzatot fog kapni. — Olyan alakulás ez, mely úgy a gazdasági fejlődés, mint a népi önállóság szempontjának azon a területen legjobban megfelel.

Kolozsvárról jelentik: Volosin miniszterelnök, akiről tegnap még azt jelentették, hogy valószínűleg Magyarországra akar utazni pénteken este Kolozsvárra érkezett.

Prhala tábornok és három cseh hadosztálya átlépett Lengyelországba.

Londonból jelentik: Az egyik lap jelentése szerint Prhala tábornok 3 cseh hadosztály élén átlépte a lengyel határt. A lengyel hatóságok a cseh katonaságot lefegyverezték.

A román kormány megszüntette a prágai követséget.

Bucurestiből jelentik: Tekintettel arra, hogy a cseh-szlovák állam megszűnt, Románia is megszünteti prágai követségét. *George Leca* prágai követet a román kormány visszahívta és az ottani követség helyett konzulátust állított fel.

Dr. Tataru Coriolan királyi helytartó az ukrán és cseh menekültek között.

Szatmár. Saját tud. Dr. Tataru Coriolan Szamos tartomány királyi helytartója pénteken Nagybányán keresztül Szigetre utazott. A királyi helytartó a kárpátaljai események elindulása és a menekültek Romániába való beözönlése óta állandó telefonösszeköttetést tar-

tott fenn Szatmár- és Máramaros-megyék prefektusaival. A királyi helytartó pénteken a menekültek ügyében Szigeten megbeszéléseket folytatott. A városban jelenleg több magasrangú cseh tiszt tartózkodik. A menekültek elszállítása megkezdődött. Valószínűnek tartják, hogy egy részüket Kolozsváron helyezik el.

Közel három ezer menekült érkezett Kárpátaljáról Máramaroszigetre.

Máramarosziget. Saját tud. A menekültek özönlése Máramaroszigetre csütörtökön és

A németek által megszállott Cseh-Szlovákia térképe.

Évi közgyűlést tartott az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylet

Megemlékezés Cristea Mironról. — Beszámoló a múlt évről.

Székelyudvarhely. Saját tud. Nagy érdeklődés mellett tartotta meg évi közgyűlést az Udvarhelyi Gazdasági Egyesület. A közgyűlést Sz. Szakáts Péter elnök nyitotta meg, aki kegyeletes szavakkal emlékezett meg Románia nagy fiának, Miron Cristeanak elhunytáról. A közgyűlés tagjai a kegyeletes megemlékezést állva hallgatták végig.

Az egyesület múlt évi működéséről Lakatos Tivadar titkár tett jelentést. Gondosan összeállított beszámolójában felölelte a múlt gazdasági év minden mozzanatát. A jelentés első részében a mezőgazda küzdelmes életét, második részében pedig az egyesület működését ismertette.

A mezőgazdaságban az elmúlt tél nagyon hosszúra nyúlt, bement egészen a tavaszba. A tél január hóban igen hideg volt. Tíz napig állandóan 28–30° hideg volt. A hó a vetések jó áttelelését elősegítette s hasznára volt a gazdáknak azaz, hogy erdőmunkákkal foglalkozhattak. Az állatok egy év leforgása alatt 1000/0-kal emelkedtek. A március 20-án megtartott székelyudvarhelyi országos vásáron a következő árak voltak: tehén ára 4–12.000 lei, ökör 6–20.000 lei, ló ára 4–12.000 lei szopós borjú 1200–2000 lei. A hizott bikát elősúlyban kilonként 12–14 leiben vették. A takarmány ára a múlt tavaszon métermázsánként 140 lei volt.

Felmentette a titkári jelentés, hogy a múlt év tavaszán a botfai cukorgyár kiküldöttjei nagy propagandát fejtettek ki a cukorrépatermesztés

* Az arcbőr célszerű ápolásához mindenekelőtt az szükséges, hogy bélműködésünket reggelenként éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel megfelelően elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

pénteken egész nap és éjjel tartott, a román hatóságok állandó szolgálatot teljesítenek a határmenti átkelési pontokon. A cseh menekülteket beengedik és a rendőrhatalóság gondoskodik elhelyezésükről. A menekültek részére minden nagyobb helyiséget és főleg szobával rendelkező lakást lefoglalt a rendőrhatalóság.

Csütörtökön a délutáni órákban 35 teherautó menekült érkezett. A menekültek egy része vonatokon jött Máramaroszigetre. Egy ilyen menekültekkel zsufolt vonatot Aknaszlatinán az ukrán terrorista-csapatok megátamadták és fegyvertűz alá vették. A vonat heves fegyverroport közben indult ki az aknaszlatinai állomásról egy repülőgép védelme alatt, amely gépfegyvertűzzel viszonzolta a terroristák támadását. Így a vonat elhagyhatta Aknaszlatinát és begördült Máramaroszigetre. A repülőgép pedig pár kört írva le Máramarosziget fölött, egy rakétát dobva le, leszállt a város határában lévő kőbányánál.

A Máramaroszigettel határos Aknaszlatinán csütörtökön délután polgári nemzetőrség vette át a rendfenntartást, míg csütörtökön este az aknaszlatinai vámközegek is elhagyták állomáshelyüket és Máramaroszigetre jöttek.

A polgári nemzetőrség egész pénteken délutánig teljesített szolgálatot. Ekkor a magyar honvédség egy kerékpáros százada jelent meg a városban és birtokba vette Aknaszlatinát.

A kis cseléd

(S. I.) — Az *Universul* a minap cikksorozatát közzétette a cselédkérdésről. Azt a hangot ütötte meg, mellyel a háziasszonyok szokták szolgálóiknak ügyeit tárgyalni. A riportok általánosságban foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Háziasszonyokat szólaltattak meg, párbeszéddekkel igyekeztek jellemezni a helyzetet. Nemzetiségi szempontoknak nem adtak hangot. A képeken azonban, melyek a cikksorozatot illusztrálták, a magyar cselédleányok jól ismert, jellegzetes csoportjait láttuk, ahogyan a Cismigi-parkban, meg Bucuresti egyéb tágasabb helyein szabad idejükben gyülekezni és trécselni szoktak.

Sokszor büszkének szoktunk arra lenni, hogy a falusi magyar lányok munkáskezének olyan nagy a keletje a városi háztartásokban. Emlégetjük a szorgalmukat, a megbízhatóságukat és az ügyességüket, mely helyet és kenyeret biztosít a számukra. Azt is tudjuk jól, hogy nap hosszát tartó, sokszor a késő éjszakába nyúló nehéz testi munkájuk mellett láthatatlan, de annál nagyobb szerepük van közös anyanyelvünk védelmében, sőt terjesztésében is. Sok kis magyar gyermek, kiket a szülői sors más nyelvű környezetbe sodor, kis magyar cselédek segítségével őrzi meg anyanyelvének tisztaságát és biztonságát. Hallottunk nagy műveltségű román urhölgyekről is, kik magyar szakácsnőjüktől egészen jól megtanultak magyarul és e megbízható alkalmazottukon keresztül tanulták meg szeretni és tisztelni a magyar népet.

Minderre büszkének lehetünk, mert a magyar népi erények helytállását jelenti nehéz körülmények között, azonkívül pedig hálával és szeretettel kell gondolnunk e sok kis névtelen kulturharcosra, mert hiszen olyan munkát végeznek el láthatatlanul és minden megbízás nélkül, melyet ma senki más helyettük elvégezni nem tudna. Szegény kis kulturharcosok, a magyar nyelv életének fáradszóró hordozói, harcosok azért is, mert e nehéz küzdelemben oly sokan esnek el közülök nyomorúságosan és végérvényesen. Lehetünk tehát büszkének és lehetünk hálásak, csupán egyet nem tehetünk: nem örülhetünk annak, hogy oly sok magyarnak kell nehéz szolgálatban megkeresnie a mindennapi kenyeret.

Különös érzéseket ébresztettek bennünk azok a fényképek, melyekkel az *Universul* cikkírója beszámolóit érdekessé és szemléltetővé igyekezett tenni. Vidám leányarcok mosolyognak felénk a nagy újságlapokról, olyan barátságosak és közvetlenek, mintha valamennyit jól ismernők. Ismerősök is, mert jellegzetesek: takaros, tiszta ruháskájuk, nyílt mosolygós arcuk és vidám egybefogózásuk vasárnaponként nemcsak a fővárosi népkertjében, hanem a falujuktól távoli más városokban is látható. Az ilyen barátságos, derűs kép az örömmel és jóérzésnek hangulatával tölti meg az ember szívét. De ha arra gondolunk, ami a kép mögött van, elszorul a szívünk: Mi lesz a magyar falu népével, ha a szétszóródásnak ez a folyamata egyre tart?

Az *Universul* cikkírója a cselédkérdést a fővárosi háziasszonyainak szemszögéből nézi. Nem mond erről a kérdéssel semmi olyat, amit a kis cselédekkel kapcsolatosan a legkülönbözőbb nyelveken számtalanszor meg nem írtak volna. Ezt a jogát nem vonhatjuk kétségbe, ha olykor kissé elfogult is és a hibát mindig a szolgáló félben keresi. Nekünk viszont ezt a kérdést a másik oldalról, a kis cselédek szempontjából kell nézünk és nemcsak azért, mert a népi közösség velük fűz össze. Ennél sokkal fontosabb számunkra az a kérdés, amit az ő munkájuk, folytonos szétszóródásuk és általános helyzetük a magyar falu és általában a magyar nép számára jelent.

Semmiben sem mutatkozik meg annyi tragikus tisztasággal a magyar társadalom nagy szerkezeti hiányossága, mint a szolgáló, a cselédek rendjének nagy megduzzadásában. Ez nemcsak a falunak az elvészése, amit nem állít el az sem, hogy a városban szolgáló falusiak jó része visszatér, addig is pénzzel segíti az

Mit csinál Ön ha fogköve van?

Menjen fogorvosához vagy fogtechnikusához, aki szintén igazolni fogja, hogy a megkeményedett fogkö — az egyetlen fogköfajta, amely komolyan veszélyezteti fogait — csak mechanikai úton, műszerekkel távolítható el. Főként az esetben, ha a fogkö a foghús alá is behatolt. A megkeményedett fogkö azonban leginkább elégtelen vagy hibás fogápolás következménye. A Chlorodont-tal való lelkiismeretes fogápolás nemcsak eltávolítja a csunya foglerakodást — amely a tulajdonképeni fogkö — alapja — hanem ezáltal meg is akadályozza a fogkö lerakodást. Aki rendszeresen használja a Chlorodont fogpasztát nyugodt lehet: nem kell félnie a fogkötől!

Chlorodont a legjobban bevált és mindig ugyanolyan jó minőségű fogpaszta!

otthon-maradottakat. A városban is meg van ez a folyamat és külön meg van ez a kérdése a középosztálynak is. Ennek a folyamatnak a legvégén azok a középosztályú, tanult magyar leányok szárai menetelnek, akik elszegődtek házi cselédnek — Angliába.

Ez a nagy hiányosság a társadalmi szerkezetben olyan, mint az emberi szervezetben a leg súlyosabb szervi kórság: hiányzik a gazdasági öntudat, hiányzik gazdasági téren a szolidaritás szükségének érzete, hiányzik a közös gazdasági érdekek eleven élménye.

Az egységre mindig szükség volt s ma inkább van, mint bármikor máskor. De sehol, semilyen téren nem lehet olyan életrevalón, oly közvetlenül és eredményesen az egységet

az élet valóságává tenni, mint a gazdasági életben: egymás küzdelesek, vállalkozásainak, termelésének támogatásával, meg olyan vállalatok, intézmények, szervek szolgálatainak tudatos igénybevételével, melyek a magyar gazdasági erők természetes szervezetét jelentik, magyar embereknek adnak munkát s kenyeret és a legegyszerűbb úton mentik fel őket az alól, hogy cseléd-sorban kelljen mindennapi kenyerüket megkeresniük.

Minden korszaknak más a jegye és más az anyaga, melyből gondolatait és eszményeit kiformálja: ennek a korszaknak, melyben ma élünk, a gazdasági mozzanat adja a jegyét és a gazdasági élet szociális formái szolgáltatják az anyagát.

A palesztinai értekezlet megbukott

Anglia önhatalmulag lépteti életbe Palesztina új alkotmányát

Londonból jelentik: A palesztinai értekezlet véglegesen megbukott. A palesztinai kiküldöttek bejelentették, hogy nem fogadják el egyik angol javaslatot sem. Londonban úgy tudják, hogy most már Anglia önhatalmulag lépteti életbe Pa-

lesztina új alkotmányát. Az erre vonatkozó javaslatot rövidesen a parlament elé terjesztik.

Jeruzsálemből jelentik: A zsidó nemzeti tanács határozata szerint az általános sztrájk hétfőn reggel veszi kezdetét.

Franciaország és Anglia állásfoglalása a csehországi eseményekkel szemben

Daladier és Bonnet súlyos felszólalásokra készül a képviselőházban. Akormány rendkívüli felhatalmazást kér a parlamenttől

Párizsból jelentik: A francia kormány rendkívüli intézkedések sorozatát kívánja életbeléptetni, hogy az Európában eltolódott egyensúly helyreállítására Franciaország is teljes erővel befolyhasson. Ez az értelme annak, hogy Daladier rendkívüli teljhatalmat kíván kormánya részére megszavaztatni. A legközelebbi törvényjavaslat arra szorítkozik, hogy a kormány az országot teljes ipari mozgósítás alá vehesse. A felhatalmazási törvény egyelőre ez év november 30-áig szólana, addig Daladier a parlamentet hazaküldené.

A *Journal des Débats* arról tud, hogy a kormány igen széleskörű teljhatalomra kér felhatalmazást. A *Paris Soir* (kormánylap) tudomása szerint Daladier és Bonnet szombaton a cseh események ügyében felszólal a képviselőházban. Bonnet elmondja, hogy a német birodalom kiterjesztésére tett intézkedés várakozással érte Franciaországot. Csak annyit tudtak, hogy Németország eddig nem volt hajlandó az új Csehország határaitól se vállalni a felelősséget. Bonnet azt is kifejteti, hogy a Csehszlovákiában történteket nem lehet elválasztani egy megelőző fizetés átalakítás folyamatától. Tehát nem lehet a müncheni egyezményre tolni a felelősséget. — A lap értesülése szerint Daladier arra fog rámutatni, hogy a jövő útja nem kétséges Franciaországra nézve: Fejlesztenie kell a haderőt.

Daladier kijelentette, hogy a demokrácia látszólagos megszüntetésétől se riad vissza.

Párizsból jelentik: A francia kamara péntek délután viharos ülést tartott. Perli kommunista képviselő az eseményekért élesen támadta és hibáztatta a kormányt és kijelentette, hogy a német birodalom határainak megnövekedésével az olasz követelések is növekedni fognak. Kárhoz-

tatta Daladier miniszterelnöknek azt az indítványát, hogy teljhatalmat akar kérni. Önök diktatúrát akarnak — mondotta a kommunista képviselő. — Frossard szocialista képviselő kifejtette, hogy Franciaországnak meg kell őriznie nemzeti egységét.

Daladier miniszterelnök a felszólalásokra válaszul, kijelentette, hogy szilárd elhatározása továbbra is az ország élén maradni és akármilyen

Chamberlain nagy támadó beszédet tartott Birminghamban Hitler ellen

Azt kérdezie: "A régi kaland befejezése történt-e most, vagy új kaland kezdete?"

Londonból jelentik: Mint tegnap megírtuk, Chamberlain angol miniszterelnök pénteken ülte meg hetvenedik születésnapját. Ebből az alkalomból szülővárosában Birminghamban nagy beszédet tartott.

— 70 esztendő vagyok — mondotta, de remélem, hogy még néhány évig élek és szolgálhatom hazámat. Félelmetes események történtek Közép-Európában, amelyek kihatással lesznek Európa egész jövődjére.

— Amikor először jártam Németországban a világháborút akadályoztuk meg, mert Európában a békeszerződés utáni nyomott hangulat katasztrófára vezetett volna. Cseh-Szlovákia sorsát nem tudtuk megakadályozni. Ezt az országot sem Anglia, sem Franciaország, sem Oroszország nem menthette volna meg még akkor sem, ha az események után háborút indított volna Németország ellen; még akkor sem, ha miénk lett volna a győzelem.

* **Alkoholisták, akik gyomorhurutban szenvednek, elvesztett étvágyukat napi kb. 150 gramm természetes „Ferenc József” keserűvíz használata következtében gyakran meglepő rövid idő alatt visszanyerik. Kérdezze meg orvosát.**

lyen áron biztosítani Franciaország értetlenségét. Ha tudnám, hogy távozással segítenék az országon, akkor azonnal távoznék, azonban az én feladatom az, hogy növeljem Franciaország erejét. Beszéde további részében kérte a Kamarát, hogy bizalommal álljon mellette. Nem habozok még akkor sem — folytatta a miniszterelnök — ha a demokráciát látszólag meg kell szüntetni.

A pénzügyi bizottság elfogadta a rendkívüli felhatalmazást.

Párizsból jelentik: A képviselőház pénzügyi bizottsága 26 szavazattal 17 ellen változatlanul elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely Daladiernak teljes felhatalmazást ad a honvédelem kérdésében.

— Ezen a héten félelmetes események történtek, melyek messzi időkre éreztetni fogják hatásukat. Az eddig érkezett híreket óvatosan fogadtam, amit úgy értettek félre, mintha Anglia érdektelen volna. Most azonban ki kell jelentenem, hogy legsúlyosabban megsértve és veszélyeztetve látom az angol birodalom érdekeit a történetek miatt.

Beszéde további részében elmondotta Chamberlain hogy Münchenben Hitler ajkáról komoly szavak hangzottak el. A kancellár kijelentette, hogy Németországnak nincsenek további területi követelése. Az akkor közösen aláírt angol-német nyilatkozatban megegyeztek, hogy minden olyan ügyet, mely Angliát és Németországot közösen érdekli, előzetesen megbeszélnek egymással. Chamberlain bizott ugyan a müncheni nyilatkozatban, de mégsem csökkentette Anglia fölfegyverkezésének addigi munkálatait. Most megjelölést kellett értesülnie a Hitler önbíráskodó

Harangozó Kiss Mihály utolsó napja

Írta: Gróf István

Ki gondolta volna?

Igaz, öreg ember volt már, Szent György házában töltötte be a nyolcvanát, de soha még a fejét se fárdította. Magabíró, dolgos öreg volt. Ki gondolta volna tehát, hogy olyan hirtelen...

Előzőleg egész nap fát hasogatott. Meleg júliusi nap volt. A levegő megszorult a szűk kis udvarban. Harangozó Kiss Mihály felegyenesedett és inge ujjával megtörölte verejtékező homlokát. De azért nem tágitott, Makacsul sulykolta a nehezen hasadó cölönköket.

Az asszony a küszöbön ült és minduntalan rászólt:

— Nyugodjék má. Hónap is nap lesz.
— Az igaz. Csak hogy nem biztos, hogy meg is érjük — mondta és tovább buzgókodott.

A felesége ránézett, hogy mint értelmezze a szavakat. De mert Mihály mosolygott, hát csak amolyan szobeszédnek vélte. Lehet, hogy nem is volt máskülönb.

Általában jókedvű volt ezen a napon. Még tréfált is. Mert egyszer felütötte a fejét és odaszólt az asszonynak, aki azonközben a felapított fát rakosgatta össze:

— Aztán férjhez megy-e, ha netalántán meghalok?

— Bolond maga — morgott vissza az neheztelve.

— Nana — és kajlitott egyet a bajuszán. — Helyre menyecske lenne még belőled. Hiszen még csak hetvenkedsz.

De este aztán annál jobban elszontyorodott. Ekkor is azonban inkább a szegény miatt. Mert ma esett meg vele először, hogy kihagyott a harang. S hozzá nem is az öreg, hanem a középső. És mindjárt az első verésnél. Hazafelé jövet már a szemére is vetették.

— Mihály bácsi, öregszünk.

Csak ennyit mondtak, de ebből is megértette, hogy az esti harangszóban volt a hiba. És elbúsult rajta... Hej, valamikor de másképp volt. Ha akarta, ritt, ha akarta, nevetett a harang, a szerint, amint az alkalom kívánta. Utóbbi időben már csak szólt: ging-gang, ging-gang... De ki azért sohse hagyott. Csak ma...

Még a vacsora sem izlett neki.

Az asszony dünyögött:

— Kihagyott... persze, hogy kihagyott... Mer sohse hallgat az ember gyerekeire. Az a fa ráért volna.

Kiss Mihály nem válaszolt mindjárt, csak jó idő múlva, akkor is inkább magának motyogott.

— Dehogy ért rá, dehogy ért rá.

Azontul nem beszéltek többet. Ugy ültek ott szótlanul, maguk elé révedő, öreges nézéssel, mintha a saját életük felett virrasztottak volna. Egyszer csak huzni kezdte őket az ágy. Az asszony felkelt és tipegő lépésekkel ágyazni kezdett.

De Mihály nem tudott elaludni. Pedig sokat dolgozott egész nap. Mégis könnyűnek, szinte mámorosan fiatalnak érezte magát. Megemelte hol a kezét, hol a lábát s azok minden megerőltetés nélkül engedelmeskedtek.

— Érdekes, mintha megfiatalodtam volna — és gyerekmódra kapálózott, hogy élvezze a saját mozdulatait. Annnyira szórakoztatta ez a játék, hogy nevetelnéjkje támadt.

A szomszéd ágyban mocoogni kezdett az asszony. Mihály elszégyelte magát.

— Milyen vén bolond is vagyok!

Sokáig tűnődött még ébren, míg végre aztán mégis csak elnyomta az álom.

Tarka-barka álmái voltak. Csupa olyan dolgok elevenedtek fel előtte, amelyek csakugyan megestek vele, vagy gyermekkorában, vagy később. Percről-perce más s más alakban látta magát, de valahogy úgy, mintha nem is ő lett volna, hanem egy más, idegen valaki, aki azonban mégis az ő életét játssza. És ő nézte, nézte és elszorult a torka a meghatottságtól. Egyszer csak összezavarodott előtte minden. S mire ujra ki-

világosodott, ő már holtan feküdt az ágyon. Sokan álltak körül, de csak a felesége meg a leánya arca láta határozottan. Mind a ketten sírtak. A fia pedig, aki huszonkét évvel ezelőtt esett el a háborúban, mintha az ágya szélén ült volna. A homlokát simogatta és mosolygott. Ő nagyon-nagyon boldognak érezte magát. De akkor kinyitott az ajtó és dühös arccal toppant be rajta a veje. Egyenest az ágyához rohant, s kirántotta feje alól a vánkost. Utána akart ugrani, de nem volt képes megmozdulni. Erre elordította magát és felébredt.

Rögtön észrevette, hogy az óra megállt. Fel akart kelni, de a furcsa álom kifárasztotta. Odaszólt tehát a feleségének.

— Mennyit mutat?

— Félnégyet.

— Akkor ebben a pillanatban állt meg.

— Nem jót jelent — állapította meg az öreg asszony. — Biztosan a vönkkel lesz megint valami baj.

Még egy pár percig télenkedett az ágyban, mert jól esett neki a pihenés, aztán felkelt és elkezdett öltözködni, hogy négyre a toronyban lehessen.

Mikor elkészült, leakasztotta a szegről a kulcsot és megindult. De az ajtóban megállt és egy darabig tétozva nézett az asszonynak. Valami szépet, ünnepélyeset akart neki mondani. A nyelve azonban eehogyse akart megmozdulni. Csak akkor szégyenkezett tovább, mikor a felesége rászólt:

— Elfelejtett talán valamit?

— Nem... nem gondolnám — makogott megzavarodva és kilépett a küszöbön.

Éppen pitymallott. A nap kivörösödve kapaszkodott a hegy sziklás csúcsa felé és tüzes tekintete elől már rég elmenekültek az ijedős kis csillagok. Itt-ott nyitott egy ajtó és nyomban rábőgni kezdtek az állatok.

Harangozó Kiss Mihály nagyokat lélegzett a tisztaságtól szinte habzó levegőből. Már ujra könnyűnek, valóságos súlytalannak érezte magát. Akárcsak az este.

— Csak a kezem kellen kitaranom és már

időjárásáról, melyre nézve az angol kormány előzetes tájékoztatást nem kapott.

— Ezek után meg kell állapítanom — mondotta Chamberlain — hogy a müncheni nyilatkozatba vetett reményeim megsemmisültek, s én is csalódással látom a mai helyzetet.

— Hitler még meg sem kezdte a tárgyalásokat Hacha elnökkel és a német csapatok már elindultak Prága felé. Azt állítják, hogy a csehszlovákiai zavargások tették szükségessé a bevonulást. Vajjon komoly ok-e ez és a parányi Cseh-Szlovákia kebelében történő események kihatással lehetnek volna-e, vagy veszélyeztették volna a hatalmas Német birodalmat. Vagy azokat a zavargásokat vajjon nem Cseh-Szlovákián kívül álló erők szították?

— Németország jelenlegi kormányrendszere meglepetésekkel szolgál. Eddigi területi terjeszkedése még eddig faji alapon indokolható volt, de mostani új terjeszkedése már a faji elvnek is ellen mond. Vajjon nem kell-e aggodalommal fogadni most bármely kijelentést és bizhatunk-e bármilyen megnyugtató ígéretekben, mikor komoly államférfiak semmibeveszik ígéretüket.

— Most kérdem, vajjon ez a régi kalandok befejezése-e vagy új kalandok kezdete? Súlyos kérdések ezek, amelyek komoly megfontolást kívánnak. Vajjon valóban az e Németországnak a törekvése, hogy az erőszak uralkodjék. A jelek arra mutatnak, hogy ilyen irányban kezdődött meg a folyamata.

Chamberlain ezután elmondotta, hogy Anglia elsősorban Franciaországgal tárgyalja meg az eseményeket, s az abból folyó további teendőket. Reméli, hogy aztán majd más államok is érdeklődnek az angol-francia közös érdekű megbeszélések iránt, s bevonódnak az együttes eljárásba.

Chamberlain végül így fejezte be szavait: — Alig van olyan áldozat, amelyet meg nem hoznánk a békéért. De ezzel szemben soha nem mondunk le szabadságunkról. Anglia polgárai sohasem voltak olyan gerinctelenek, hogy ne szállottak volna hazájuk védelmére. Számíthatnak az egész angol birodalom férfiainak, hogy évszázados szabadságukat és országuk becsületét meg fogják védeni.

Időjárás

A bucuresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Északi szél, átlag-átvonulások. A hőmérséklet alig változik.

szállnék is — mormogta és mosolygott hozzá. De azért mire felért a toronyba, mégis pihegett. Pihent tehát és közben eltűnődve nézte a harangokat. Nézte, nézte... Egyszer csak kifényesedtek a szemei és az arcán legördült egy kövér könnyecsepp.

— Istenen, ennek is vége. Pedig de szép mesterség volt! Istenhez tereltem az embereket. Az óra elütötte a négyet. Mihály megtörölte a szemét és keresztet vetett.

— Jézus, segíj! Azzal belekapaszkodott az öreg harang kötélszárába, húzta, húzta... Bimm-bamm, bimm-bamm... És a hang szállt diadalmasan, szépen, mint egy ragyogó tollu, fehér galamb. Bejárta a hegyeket és völgyeket, a nádfeleles kis viskókat és a piros zsindelyes udvarházakat és ahová csak elhatolt, mindenütt alázattal hajoltak meg a fejek: Jézus, segíj!

Kiss Mihály pedig húzta, húzta mosolygva, boldogan... Az emberek elbűvölten hallgatták, mert ilyen csodálatosan még sohse szólt a harang és szemükbe kiszökött a könny. Mintha megérezték volna, hogy zugásában egy nagy utra készülődő lélek bucsuzkodik. Csak akkor kezdtek nyugtalanodni és tekintettek egyre gyakrabban a torony felé, mikor a három vers után sem hagyta abba, hanem újra elől kezdte, de most már a második haranggal. Majd ugyanígy a harmadikkal.

Végezetül felcsendült a lélek-harang. — Nyilvánvaló, hogy megbolondult az öreg — mondta a templomatyja és többet magával megindult a torony irányába.

De Kiss Mihály nem várta meg őket, mert egyszer csak megbicsaklott a térde és összeronggatta. A harang kongott, kongott még egy darabig, aztán már csak a nyelv himbálódzott, mindig lassabban és lassabban, mintha Harangozó Kiss Mihály halkuló szíve mozgatta volna és altatóan búgott hozzá. Végre teljesen megszűnt.

Mire az emberek a toronyba értek, Kiss Mihály már valahol a csillagok mögött szállt az örökkévalóság felé.

Néhai Gyöngyössy Rezső művészi freskói is megsemmisülnek az aradi színház lebontásánál

Időszerű emlékezés egy híres festőre, aki a régi minorita-templom főoltárképét is festette

Aradról jelentik: A lebontásra ítélt aradi színházzal együtt megsemmisülnek a nézőtér mennyezetén levő freskók is. Négy művészi festmény díszíti a három emelet magasan levő mennyezetet, mind a négy egy, már huszonhárom éve halott, Aradon eltemetett és elfeledett festőművész alkotása. Miként minden freskónak, amit a nedves vakolatra festenek, úgy ennek is az a sorsa, hogy el kell pusztulnia, mert nem menthető meg.

A kőművescsákány, amely a falat bontja és amely eltávolítja a múlt század második felének divatos díszítését, a stukkókat, karatideket, girlandokat, durván belehasít a festményekbe is. Más lenne a helyzet, ha vászonra, vagy kartonra festették volna a képeket, ebben az esetben valamilyen vegyi eljárással, még megmenthető lenne a négy kép, azonban a festő a freskó-eljárást alkalmazta és így a festmény szinte szerves része a vakolatnak. A régi aradi színház valóban művészi festményei ugyanúgy elporladnak a csákányütések alatt, mint a gipsz, malter, vagy téglák.

Bizonyára kevesen tudják, hogy a színház freskóit ki festette. Régi feljegyzések szerint Gyöngyössy Rezső festőművésztől származik a négy kép, azonban kár, hogy Gyöngyössy Rezsőről olyan szűkszavúan emlékeznek meg a művészettörténet, pedig korának egyik legtehetségesebb művésze volt. Gyöngyössy 1842-ben született Makón és már korán feltűnt rajzkészségével Hozzájárót az Aradi Biztatására Bécsbe ment, ahol beiratkozott a Képzőművészeti Akadémiára. Hajlama a nagyméretű vásznak, csoportképek és színpadi díszletek felé vonzotta és így került Budapestre Lehmann mesterhez, aki a múlt század hatvanas éveiben a Nemzeti Színház díszlet-festője volt. Gyöngyössy Lehmanntól sokat tanult és több önálló díszlete nagy feltűnést keltett. Tudásvágyát azonban nem elégítette ki Lehmann sablonja, ezért beiratkozott Lotz Károly, a múlt század egyik legnagyobb magyar képzőművésze-nek, a légiesen könnyű aktok mesterének iskolájába.

Lotz Károly zsenije nagy hatással volt a fiatal Gyöngyössyre

és tehetsége itt erőteljesebben bontakozott ki. A hetvenes években otthagyta Budapestet, Szegedre költözött, majd a nyolcvanas évek elején Aradra jött és 1912-ben bekövetkezett haláláig itt is élt.

A színházi freskókat 1883-ban festette, amikor a leégett színházat újjáépítették. Nem egységes kompozíció, hanem négy különálló köralakú kép, mindegyik a színművészet tárgyából való. Hallatlanul finom női alakok pihennek a falakon, amelyek erősen emlékeztetnek Lotz Károly alakjaira. A négy festmény négy alegória a régi görög-római klasszikus modorban, különösen határozott a ruházat gazdag színezése. Kár, hogy a nézőtér gyenge világítása miatt a freskók nem érvényesülnek teljes szépségükben és a színházban járó közönség így sohasem figyelhette meg jól a képeket.

Gyöngyössy Rezsőnek azonban nemcsak ez az egy nagy műve van Aradon. Ő festette a régi minorita-templom hatalmas oltárképét ugyancsak a nyolcvanas években. A három méter széles és közel öt méter magas nagyméretű vászon most is megvan, de nem a főoltárt, hanem a rendház második emeleti lépcsőházának falát díszíti. Amikor 1902-ben a régi templom helyére újat építettek, Vastagh György festett egy új oltárképet, amely jelenleg is a főoltár háttérül szolgál és Gyöngyössy Rezső alkotását előbb a padlásra vitték, majd később ismét napvilágra került és akkor helyezték mostani helyére, ahol

a rendházba menők önkéntelenül is megállnak előtte és megcsodálják.

A mű páduai Szent Antalt ábrázolja, amint a bibliai mélyed ajtatos arccal. A biblia a 70-ik zsoltárnál van felütve és olvashatók a zsoltár jellegzetes sorai: „Prodigium facius sum apud te.” A vasos könyv felett élénk színű tűzcsóvából angyal emelkedik ki, előlött pedig az Ur látható a régi festők modorában: kezében jogar, amely a kék földgolyóra támaszkodik. Az Isten fejét hófehér haj borítja és fehér a szakála is. A nagy olasz mesterek képein sűrűn találkozni ezzel a glóriával körített jellegzetes fejjel. Kiessé misztikus és művészi rendtelenségben szárnyas angyalok lebegnek az űrben, egy trombitáló repülő angyal különösen szembeötlő, mert ruházata pompás kék és vörös színű, ez az alak a legszebb a nagyméretű festményen. Jobb sarokban elmosódva, szinte álomszerűen látható Jézus születése a jászolban. Szent Antal alakja nem a legsikerültebb, az Ur és a trombitáló angyal azonban annál színesebb és rajkos is tökéletesebb. A Szent Antal-kompozíció egyéges, harmónikus, valóban művészi alkotás, azonban az idő egyes részeit kikezdte és valószínűleg ártóhatott neki a padlásra való kényszerű pihenés.

Hogy vannak-e még Aradon magánkezekben Gyöngyössy Rezső-képek, nem tudhatni, de feltehető, hogy vannak, mert élete hetven évéből több mint harmincat Aradon töltött és valószínű, hogy ezalatt sokat dolgozott. Kár, hogy munkásságának egyik főműve, a színház nagy falfestménye megsemmisül.

Francó tábornok belső problémái

Irta: Csiszár Béla

Most már kétségtelen, hogy a spanyol polgárháború rövidesen véget ér. A vörös köztársaság végvonaglója már csak napok vagy hetek kérdése. A két ellentétes világnézet összecsapásában végül is a nemzeti, szervezett és marxizmussal szembenálló tábor győzött. A tulsó oldalról szívesen kisebbitenék a győzelmet a többi között azzal, hogy *Francó* mozgalmát kívülről segítették és pedig tetemesen. Ez az ellenvetés tudatosan egyoldalú és együgyű. A vörösök vajjon egyedül és minden külső segítség nélkül vívták meg harcukat? Ha marxista oldalról német és olasz fegyveres segítséget emlegetnek, elfelejtik, kikből állt a vörös nemzetközi brigád és az angol, francia és szovjet arany milyen sokáig áramlott a vörös köztársaságba. A spanyol nép kitünő katonanemzet, ezt a mostani polgárháború is bebizonyította. Mindkét oldalról kitünően harcoltak, de végül is az a gondolat győzött, amelyért szívesebben ontották vérüket a spanyol fiatalok és öregek: a haza, a nemzet gondolata. S az az oldal győzött, amely több elszántságot és katonai erényt mutatott, ahol több volt a katonai jellem s a fegyelmezett felelősségérzés.

Az új Spanyolország katonanemzet lesz, katonaság, amely a lélekben a hadi erények kultúrával kétségkívül hatalmas tettekre lesz képes. Az, hogy *Francó* kibékült Angliával és Franciaországgal s elfogadta London és Párizs szinte komikus gyorsasággal kinyújtott jobbát, egyáltalán nem jelentette azt, hogy ez a nemzeti Spanyolország a jövőben elfordul azoktól az államoktól, amelyek nemcsak segítettek élet-halál-harcában, hanem — egyenesen mintaképei is voltak és maradnak is sokáig. A gazdasági kényszer, a kereskedelmi kapcsolatok kimélyítésének vágya s a nehezen áramló tőke természetesen teljesen észszerűvé tették, hogy a tőkésnek kinyújtott kezét *Francó* ne utasítsa el — de az is bizonyos, hogy Németország és Itália erős befolyásukat továbbra is megtartják Spanyolországban. Nem azért, mivel csapatok vannak még ott, nem azért, mivel a spanyol hadsereg német és olasz fegyverekkel is fel van szerelve, hanem mélyebb, lélektani okokból. A béke fogja csak megmutatni, mennyire Spanyolország szívéig ivódott a nacionalista és fasiszta szellem s a béke éveiben látszik csak majd meg, micsoda fasiszta mintára szervezi át országát *Francó* altábornagy, a nemzeti Spanyolország államfője.

Katonaság szellemében és fasiszta átalakulásban tehát nem lesz hiány, az ország átütő képességét kitünően és rendszeresen megszervezett katonaság biztosítja. A többéves harcokban megedezett fiatalokból pompás armádiát tud majd szervezni *Francó*, az ország bőven el van látva katonai szakemberrel s a spanyol ipar úgy kifejlődött az elmúlt években, hogy csaknem teljesen biztosítani tudja a hadsereg önellátását. A problémák inkább politikai és társadalmi téren fognak jelentkezni, bár spanyol nemzeti körökben hangoztatják, hogy ezek a problémák távolról sem lesznek majd olyan jelentékenyek, mint aminőnek a külföld gondolja.

A polgárháború előtti Spanyolországban két politikai tábor volt: a köztársaságiak és a királypártiak csoportja. A birkózásban végül is az előbbi tábor maradt felül, mindaddig, míg belső rothadás meg nem indította azt a folyamatot, amely *Francó* tábornok fölkeléséhez vezetett. Már a háború hónapjaiban is jelentkezett azonban a nemzeti Spanyolország területén a régi ellentét, amely most a fasiszta és a monarchista elkülönülésre vezetett. Az ellentét ugyan itt távolról sem volt olyan nagy, mint a királyság alatti Spanyolországban, hiszen mindkét csoportot összefogta a nacionalista gondolat. *Francó* hamarosan meglátta a veszélyeket s rendkívül ügyes diplomáciával ellensúlyozta a két tábor. Ömaga belépett a spanyol fasiszták, az ú. n. fallangisták csoportjába, akiknek megszervezését Primo de Rivera volt spanyol diktátor fia kezdte, s a fallangista mozgalmat a nemzeti Spanyolország hivatalos és egyetlen politikai pártjává és országos mozgalmává tette. Ugyanakkor azonban nem titkolta azt sem, hogy a polgárháború befejezése után vissza akarja állítani a spanyol trónt Juan infáns megkoronázásával. Ezzel a taktikai lépéssel, amely va-

lószerűleg nemcsak taktika, hanem belső meggyőződés is volt, sikerült a két tábor teljesen összehangolnia s támogatásukat a háború végéig tökéletesen biztosítani.

A béke természetesen ezeket a problémákat valószínűleg újból felszínre fogja vetni. Mindeztől függ, hogyan tudja majd tartósan összehátráncolni *Francó* altábornagy a két tábor, a fallangistákat és a requetteket, azaz a német- és olaszbarát fasisztákat és az angolbarát monarchistákat. A két oldal természetesen a két tengely további birkózását is jelenti majd. Ma, a fallangisták in-

A spanyol nemzetiek Kataloniában szükség-hidakon vonultak előre. Ez a kép egy felrobantott híd közelében vert fahídról készült.

ponáló többséget alkotnak. De nem szabad elfeledni, hogy a fallangista megjelölés nem zárja ki azt, hogy az illető ne legyen hű királypárti vagy, hogy egy monarchista ne valljon fasiszta elveket. Amennyiben *Francó* a fallangisták mellé áll teljesen, a monarchisták részéről erős ellenakcióra számíthat. Ha visszahozza a királyt, illetve visszaállítja a királyságot, a monarchisták előbb-utóbb túlsúlyra kerülhetnek. Mert olyasféle megoldásra, aminő Olaszországban van, *Francó* nem számíthat. Olaszországban a királynak nincs külön pártja. A fasiszta és a királyság között nincs ellentét. Spanyolországban azonban a fallangisták jelentékeny csoportja visszatetszéssel tekint a trónvisszaállítás elé, mert a bajok megújulásától tart. A monarchisták viszont katolikus érdekeket vélnék védelmezni akkor, amikor a diktatura ellen foglalnak állást.

Az bizonyos, hogy *Francó*nak minden diplomáciai érzékére és ügyességére szükség lesz, hogy ezeket a belső ellentéteket lecsillapítsa, a problémákat sima kézzel megoldja és a nemzeti Spanyolországot egységes, megszervezett és egyfrontu országgá tegye. A nép katolikus alapbeállítottságát mindenestre teljes mértékben figyelembe kell majd vennie s lehetetlen lesz olyan uralmat megalapoznia, amely hűvösen és elutasítón néz az egyház érdekeire és az egyház ügyeire. A monarchisták követeléseinek itt okvetlenül érvényt kell szereznie, viszont a fallangisták szervező erejét, nagy nemzeti lendületét és harci beállítottságát sem nélkülözheti. Csak e két nagy csoport teljes összefogásával és együttes mentelésével alapozhatja meg szilárdan az új Spanyolország jövőjét.

Nagy nehézségekkel kell majd megküzdenie a reformok terén is, hiszen Spanyolország elmaradt, nehézkes társadalmú ország, nagy szociális hiányokkal, a földtulajdon maradiságaival és a szegényebb rétegek elesettségével. A forradalom ugyan bizonyos fokig drasztikusan már próbált kiegyenlíteni, de a jól megfogott és tökéletes szociálpolitikára nagy szükség van. *Francó*nak és rendszerének — kétségtelen — nagy a tekintélye és hatalma; így remélhető, hogy mindezekkel a belső nagy problémákkal sikerül majd megbirkóznia. A nemzeti Spanyolország vezetője már eddig is bebizonyította, hogy kitünő katonai, ügyes diplomata és jó országszervező. Népe reméli, hogy ezeket az erényeit a béke még hatványozottabban érvényre juttatja s vezetésével sokat szenvedett országa elindulhat a régóta áhitott, igazi fellendülés és fejlődés útján.

Zarándoklat Rómába

Abból az alkalmából, hogy Szent Péter örökségét új pápa foglalta el XII. Pius személyében, Erdély katolikusai zarándoklatot rendeznek az örök városba, hogy az új Szentatya áldásában részesüljenek. A zarándoklatot külön erre a célra kinevezett Rendezőbizottság vezeti az örök városba és pedig olyan formán, hogy a zarándokcsoport Rómában fogja tölteni a pünkösdi ünnepeket, amelyeken minden valószínűség szerint ünnepélyes pápai szentmise lesz a Szent Péter bazilikában.

A zarándoklatra elsősorban a *Magyar Lapok* és a *Néplap* hatalmas családját hívja meg a Rendezőbizottság. Az utazás gyorsvonati második és harmadik osztályon, de külön kocsikban történik. Utirány a következő: Nagyvárad, Budapest, Velence, Firenze, Róma.

Tartózkodás Velencében 1 nap, Firenzében 1 nap, Rómában 4 nap.

Velencében egy napot tölt a zarándokcsoport. Megtekintjük a város szépségeit, végig hajó-zunk a Canal Grandén, megnézzük a Szent Márk teret, a Doge-palotát, a Lidót stb.

Firenzében szintén egy egész napot tölt a zarándokcsoport. Itt meg is halunk. Megtekintjük a világhírű Dómot, Signoriát, majd az Uffici- és Pitti múzeumokat.

Magában Rómában 4 napot töltünk, úgy hogy az örök város összes fontosabb nevezetességeit (templomait, múzeumait, a Fórumot, a katakombákat) megtekintjük. Kihallgatásra megyünk a Szentatya-hoz és részt veszünk pünkösdi első napjának fényes ünnepségein. (Minden valószínűség szerint e napon kupola kivilágítás is lesz.)

A délutánok egyikét arra használjuk fel, hogy autócaron kiránduljunk Róma környékére (Frascati, Castel Gandolfo, esetleg Ostia.)

A római tartózkodás egyik napján, minden valószínűség szerint pünkösdi hétfőjén külön kirándulás *Nápolyba* és *Capri* szigetére.

A Rendezőbizottság gondoskodik az olaszországi tartózkodás 6 napjára a legkifogástalanabb ellátásról, továbbá szakzerű kalauzolásról, a lelki és esztétikai vezetésről, a nevezetességek bemutatásáról és megmagyarázásáról. A szállókban ketten vagy hárman kerülnek egy szobába s ezért a jelentkezésnél ajánlatos jelezni, ha valaki rokonnal vagy ismerőssel kíván egy szobába kerülni.

A részvételi díj a római főútra oda és vissza, beleértve a 6 napos ellátást, átutazási vizumokat, csomagok ki és beszállítását, illetőleg őrzését valamint egy római autó-körjét 4950 lei.

A Nápoly-Capri-i kirándulás költsége Rómáig és vissza 1500 lei.

A II. osztályon való utazás többletköltsége Rómáig és vissza 1050 lei.

A zarándoklat folyó évi május 23-án délelőtt indul Nagyváradról és június 2-án reggel érkezik vissza Nagyváradra.

Az utazáshoz legalább 3 hónapi időtartamra érvényes *egyéni utlevél* szükséges.

Jelentkezési határidő 1939 május 1., az utlevél elküldésének határideje május 10.

Jelentkezéseket a *Magyar Lapok* és *Néplap* kiadóhivatala (Nagyvárad, Str. Reg. Carol II. No. 5.) fogad el. Jelentkezéskor kifizetendő a részvételi díj egyharmad része. A részvételi díj teljes összege május 10-ig fizetendő ki. Ha valaki az összeg befizetése után május 10-ig visszalépne, a befizetett pénzt 10% levonása mellett visszakapja.

Részletesebb úttervet a *Magyar Lapok* és *Néplap* útján néhány napon belül fogja közzétenni.

A Rendezőbizottság.

Polyák István:

A pápa római nagy bazilikái

Öszentsége XII. Pius pápa ma vezí ünnepélyesen birtokába a lateráni bazilikát. XI. Pius annak idején teljesen titokban látogatta meg ezt a bazilikát megválasztása után. Csak a kormány tudta, hogy egy reggelen néhány gépkocsi indul el a Vatikánból a Laterán felé a pápával. Ma már ünnepélyes kereteket adhatnak ennek a birtokbavételnek. Csak örvendeni lehet annak, hogy az olasz lapok egymással versengve vetik fel a legkülönbözőbb ötleteket. Hogy a pápa ezen, meg ezen az uton vonuljon fel; hogy egész Róma népe tanuja legyen az ünnepélyes birtokbavételnek.

Ebből az alkalomból cikket közlünk a három római nagy bazilikáról, amelyek a Szent Péterrel együtt különösen hozzákapszolódnak a pápa személyéhez.

A Laterán.

Minden katolikus templom édesanyja, a legelső katolikus templom. A katolikus világ közép-pontja, ahonnan egy ezredéven keresztül sugárzott a pápaság gondolata. Itt áll a pápai trón, amelyet a pápáknak birtokba kell venni uralkodásuk kezdetén. Azért, mert Péter utódai, az Ur Jézus helyettesei, Nagy Konstantintól kezdve VIII. Bonifácig († 1303) az egyházi élet központi tüzhelye volt a Laterán. A pápák első tartózkodási helye volt a múltban és elvben ma is az.

A rómaiak idejében a Coelius dombnak, ez a tekintélyes része a nagykiterjedésű Laterán-család birtoka. Néró császár kobozta el tőlük. Nagy Konstantin, Melchiades és Sylvester pápáknak ajándékozta. A katakombák sötét rejtekéből kiszabadított hit a Megváltó tiszteletére épített hatalmas bazilikát emel a lateráni család birtok. Ide helyezik a pápai székhelyet is.

A Laterán-palotát és a vele kapcsolatos bazilikát azután Keresztelő Szent János és Szent János evangélista pártfogása alá helyezik. Története a századokon keresztül a rombolások, kifosztások, földrengés-okozta károk, tűzvészek sorozata. Azonban mindig újjáépült. Utolsó nagy átépítése a reneszánsz és a barokk idejére esik. Az ősi bazilika formája teljesen eltűnik.

A nagy V. Sixtus pápa nevéhez fűződik a mai Lateráni palota építése a régi, elhagyott Patriarchium helyére. Ebben a palotában van ma a világ egyik leggazdagabb pogány és keresztény régiség-gyűjteménye, az 1927-ben berendezett missziós és néprajzi múzeum. 1929-ben itt írták alá Gaspari bíboros és Mussolini az Egyház és az olasz állam békekötését, a Laterán-egyezményt.

XI. Pius és a Laterán.

Az a kiváló hely, amelyet a Laterán az Egyház történelmében elfoglal, XI. Pius pápa magartartásában is igazolódott. A lateráni egyezmény 13-ik cikkében felvéteti a Lateránt, mint a Szent-szék teljes tulajdonát képező helyet, a Santa Maria Maggiore és a San Paolo fuori le mura nagy bazilikákkal együtt. A 15. cikk pedig kimondja, hogy ezek a helyek a diplomáciai képviselők sérthetlenségét élvezik. A kiegyezés másnapján — papságának ötvenéves jubileuma alkalmával — pedig ünnepélyesen birtokbaveszti a bazilikát és elfoglalja az apnis aranyos mozaikkal díszített trónját, amelyre a pápán kívül senki sem ülhet.

Ma még ünnepélyesebb lesz ez a trónfoglalás és a Laterán gazdag története újabb dícsőségek lappal bővül.

Santa Maria Maggiore.

A Boldogságos Szűz kiváló temploma, amely az Esquilin dombon trónol. Történelmileg nem egyéb, mint az efézusi zsinat (431) határozatának gyönyörű emléke, örök emlékeztető Mária Isten-anyaságára.

A jámbor hagyomány csodával magyarázza keletkezését. Eszerint a Boldogságos Szűz maga jelölte ki a templom helyét a hóeséssel, amely a forró római augusztusban pontosan az az építendő templom helyét borította be. Ezért nevezik Havas Boldogasszony templomának is. Történelmi neve — Basilica Liberiana-Liberius pápához (V. sz.), az építőjéhez fűződik. Van még egy másik neve is és trón ez a legkedvesebb: Santa Maria ad praesepe — Szűz Mária jászolos temploma. Itt őrzik ugyanis a pápai oltár alatt az Ur Jézus jászolának egy tekintélyes darabját.

A bazilika külseje egy XVII—XVIII. századbeli palazzo képét mutatja. Belseje azonban megőrizte az ősi bazilika vonásait. Ez a templom nagy pápák temetkező helye volt. Szent Mátyás apostol ereklyéit is itt őrzik. A betlehemi jászolt már említettem. Itt van a hagyomány által Szent Lukács evangélistának tulajdonított Mária-kép, amelyet „salus populi romani” — a római nép üdve — címen tisztelnek.

Mennyi jogcím mindez arra, hogy a többi három bazilikával együtt a pápa különleges tulajdona legyen!

San Paolo fuori le mura.

A falakon-kivüli Szent Pál bazilika. Ebben a pápai bazilikában jut kifejezésre a történelem és a liturgia egyöntetű tendenciája, amely Szent Pétert és Szent Pált elválaszthatatlanul egybefűzte. Kedves hagyomány szerint egy napon szenvedtek vértanúhalált és a Szent Pál kapu közelében sokáig kis kápolna hirdette, hogy azon a helyen búcsúztak el egymástól.

Az ősi Szent Pál-bazilika — mint a vatikáni is — Nagy Konstantin műve. Mivel azonban a

Első kép a pápa koronázásáról.

XII. Pius pápát a koronázás után a pápai testőrség sorfala között kiviszik a Szt. Péter bazilika erkélyére, honnan első pápai áldását adta.

Teherautón szállították el az üzletfosztogatók a Gyimesvölgyben kirabolt üzletek árúkészletét

Csikszereda. Saját tud. A napokban több gyimesföldi és közpöki kereskedő reggeli üzletnyitáskor megdöbbenve tapasztalta, hogy üzlethe-

lyiségét feltörték és kirabolták. A csendőrség azonnal erélyes nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére. Megállapította, hogy az eddig ismeretlen tettesek teljes tervezettséggel és felkészültséggel hajtották végre vakmerő betöréseiket.

Tizenegy üzletet törtek fel, ahonnan mintegy hetven ezer lei értékű árut és készpénzt raboltak el. Az elrabolt értékeket tehergépkocsira rakták és úgy szállították el.

A legjelentősebb károkat Mánya Antal, Léb Izidor, Karda Dezső gyimesföldi kereskedők szenvedték. Nem érdekeltlen megemlíteni, hogy a Gyimesvölgyben lévő nagyobb s rakottabb üzletek feltörésére nem vállalkoztak a betörők, melyet a csendőrség fellevese szerint annak kell tulajdonítani, hogy azoknál megfelelő óvintézkedéseket és éjjeliőröket sejtettek. A betörők egész éjszaka „dolgoztak” és a kora hajnali órákban hagyták abba. A csángó lakosság közül többen látták a nagy tehergépkocsit és így annak alapján indult erélyes nyomozás az összes gyimesi csendőrségi részvételével a tettesek kézrekerítésére.

Az ideai tavasz

különösen előnyösnek ígérkezik új ültetésekre!

Igen szép és gazdag készletünk van gyümölcs- és más fákban, valamint díszcserjék és évelőkben.

Kérjük képes árjegyzékünket és rendeljenek idejében.

Ambrosi, Fischer és Tsai.
Ajud, Jud. Alba

Vásárlásnál kerjen

ASPIRIN

feltétlenül

tablettát

mert Aspirin csak tablettákban kapható és mindegyiken látható a »Bayer« -kereszt!

Figyeljen erre a jelre és óvakodjék utánzatoktól.

Beküldött hírek

Ünnepségek a Kolozsvári Kolping Legényegyletben

A kolozsvári Kolping Legényegylet védőszt. János Szent Józsefnek ünnepére készül. Ezért március 18-án este, pontosan 9 órai kezdettel, a legényegylet Str. Baron L. Pop 3. sz. alatti dísztermében lelkiigyakorlatot tart tagjai számára. A lelkiigyakorlatokat Csergő Benedek mariánumi hittanár vezeti. Március 19-én, Szent József napján, délelőtt 10 órakor, a Szt. Mihály plébániai templomban ünnepélyes szent mise, szent beszéd és tagavatás. Az ünnepélyes szent misét, szent beszédet a tagavatást végzi Veress Ernő h. plébános, p. kamarás. Tagavatás után a tagok a Szent József oltárhoz vonulnak és ott elhelyezik emlékoszlopjukat. Az istentisztelettel kapcsolatos tagavatás után közös szeretet reggeli a legényegylet helyiségében. Délután, pontosan fél 5 órakor, a legényegylet helyiségében, Str. Baron L. Pop 3. szám alatt, ünnepély Szent József tiszteletére a következő műsorra: 1. Zenekar. 2. Veress Ernő h. plébános, p. kamarás ünnepi beszéde. 3. Gergely István szavalata. (Reményik- és Mécs-költemények.) 4. Az ünnepély kimagasló száma: Enkel Kovács Kató, a csodás hangú énekesnő. 5. Verseiből előadja Erőss Alfréd. 6. Szavalókórusok. Előadja a legényegylet szavalókórusa. 7. Zárószavak: mondja Bálint József igazgató. 8. Kolping-ünnep.

Az ünnepségekre minden jóakarátú embert szeretettel hív és vár a vezetőség. Tekintettel arra, hogy az ünnepségeket pontosan kezdjük, kérünk egészen pontos megjelenést. A Kolping legényegylet műkedvelő együttese 1939. április 2-án, virágvasárnapján, a katolikus főgimnázium dísztermében előadja Váradi Iskarióth 5 felvonásos tragédiáját. Egészen új díszletek, korbá ruhák, a legjobb műkedvelők szereplése mind garancia arra, hogy ez az előadás sem marad siker és érdeklődés nélkül.

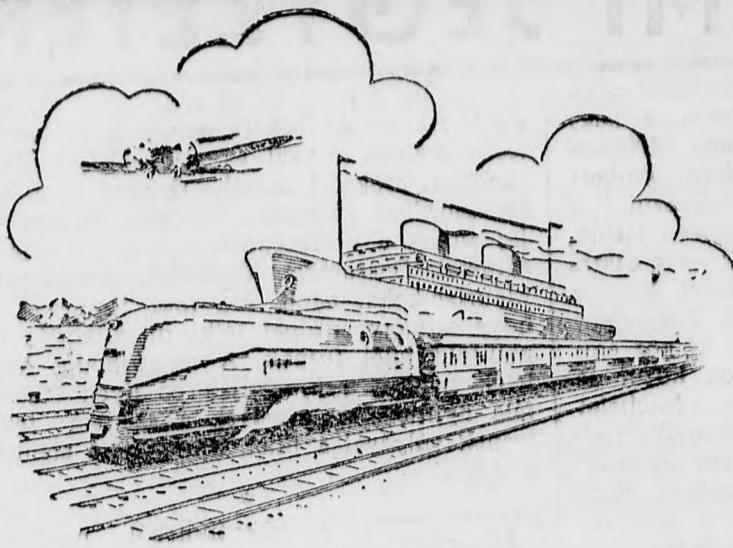
A Nagyváradi Katolikus Legényegylet jubileumi ünnepségeinek műsora

Vasárnap, Szent József-napkor ünneplési alapításának 40 éves fordulóját a nagyváradi Központi Katolikus Legényegylet. Az ünnepségek részletes műsora a következő: Vasárnap, március 19-én délelőtt 9 órakor Fiedler István megyéspüspök ünnepi szentmisét pontifikál a Szent László-templomban. Szentmise alatt a Kolping „Liszt Ferenc” énekkara a „Missa de Angelis” Gregorian betéteit adja elő. Szent áldozáskor az ifjak és a férfiak közös szentáldozáshoz járulnak. Szentmise után a legényegylet Alexandriai-utcai székházában közös reggeli lesz a tagok számára, majd utána kezdődik a diszteremben a diszünneplés, amelynek a tárgysorozata a következő: 1. Legényegyleti ünnep. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Mellau István pápai kamarás, az egyesület egyházi elnöke. 3. Ünnepi beszédet mond Dr. Lestyán Endre prelátus-kanonok. 4. „Az ifjuság elhelyezkedési problémája” c. előadást tart Pintér István egyházmegyei főmérnök. 5. Záróbeszéd, elmondja Jellinek Géza világi elnök. 6. Pápai himnusz. 7. Királyi himnusz.

Délután 5 órakor a Katolikus Kör nagytermében ünnepi előadás lesz. Az egyesület jövendő műkedvelői Luis Napoleon Parcair: A bitoros című 4 felvonásos színművét adják elő. Az előadás előtt Zitzmann Ferenc p. irodavezető mond ünnepi megnyitót. Jegyek elővételben kaphatók a Katolikus Kör háznagyánál és a legényegylet székházában.

Vasárnap este kezdődik a nagybójtai lelkiigyakorlat a nagyváradi-olaszi plébániai templomban. Nagyváradi. Saját tud. A nagyváradi-olaszi Szentlélek (Barátok) templomban vasárnap, március hó 19-én kezdődik a nagybójtai lelkiigyakorlat. A lelkiigyakorlat március 26-án, vasárnap reggelig tart. A missziós szentbeszédet dr. Imets Károly szentferencendi atya mondja. A szentbeszédet vasárnap estétől kezdve minden nap este 6 órakor kezdődnek a nők részére és fél 8 órakor a férfiak részére. Március 26-án reggel 8 órakor közös szentáldozással végződik a lelkiigyakorlat, a 8 óras szentmisén rész vesznek a hívek a pápai áldásban is. Gálffy Sándor a nagyváradi-olaszi római katolikus egyházközség plébánosa szeretettel kéri a híveket, hogy mindnyájan vegyenek részt a lelkiigyakorlaton. A munkaadók küldjék el munkásaikat, alkalmazottaikat a lelkiigyakorlatra, mert azon csak hűség, pontosság és lelkiismeretességre nevelik őket.

Misszió Székelyhídon. Március hó 26-án, esti 8 óras kezdettel Kovács József érkeserői plébános szentmisét tart a székelyhídi plébániai templomban. Az utolsó szentbeszéd április 1-én reggel 8 órakor lesz, amikor is közös áldozással, pápai áldással befejeződik a misszió. A szentbeszédet úgy délelőtt, mint este 8 órakor kezdődnek.

Utazzék Németországba

Gyors, biztos, kényelmes közlekedés

60% kedvezmény a német vasutakon

Nagy könnyítések a többi közlekedési eszközök igénybevételénél

Díjtalan felvilágosítást és prospektust ad minden utazási iroda és az

OFICIUL TURISTIC GERMAN
BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 114.

A tenger ünnepe

Nizza, 1939 február végén.

A tavasz köszönti Nizza városát e ragyogó februári reggelen. Ünnepel az egész Provence, — magasztos ünnepét üli a tenger hőseinek a világháborúban elsüllyedt hajók névtelen katonáinak. — La Fête de la Mer. — a tenger ünnepe ez; felavatása a nizzai kikötő fölé emelt hatalmas kökeresztnek, mely mint örök memento vonul be a napotól fogva a történelem emlékei közé.

Megrendítő és szépséges, komor és tragikus szertartás ez. Szem nem marad szárazon, szív nem marad érzéketlen a hófehér gránitkő előtt, melybe évekkel ezelőtt nagyméretű emlékművet vésett, ihletett szobrász keze. Távolról érkező hajóknak mutatja az irányt ez az egyszerűségében is megrázó Monument aux Morts és a „Rauba Capéu” óriási gránitfala felejthetetlen emlék marad mindazoknak, akik csak egyszer is láhtatták. Most társat kapott a sziklába vajt mestermű, — az újonnan emelt kökeresztet szenteli fel fényes segédlettel, hallatlan lelkesedés közepette Monseigneur Rivière, a monacói érsek.

Délelőtt tíz óra. Emberek ezrei hullámanak a Rauba Capéu óriási térségén, beláthatatlan tömeg várja a megindító szertartás kezdetét. A kökereszt magas talapzatán rőtöngzött oltáron, a szobadban folyik le a feledhetetlen istentisztelet. Franciaország lobogói himbálóznak a szélben. Nizza székesegyháza, a Notre-Dame és a Cimiezi kolostor aranyhimes zászlai között élénken csillag a napfényben Monseigneur Rivière bíborlila palástja. Nizza püspöke, az örmény pátriárka és méltóságteljes főpapok jelenlétében mondja miséjét Monaco rajongásig szeretett érseke. Köröskörül a legmagasabb dignitáriusok, Lancza admirális, az Akadémia tagja, Gerodias tábornok, Nizza parancsnoka, Laporte ellentengernagy, az ünnepséget rendező Société des Oeuvres de la Mer elnöke és a hatóságok fejei állnak sorfalat. A kereszt lábánál, lent a kikötőben félelmes hadihajók és cirkálók sorakoznak ünnepi parádeban, — eljött tisztelegni halott bajtársai előtt az egész Földközi-tengeri flotta. Katonazene és trombitázás közt dördül el egymásután három ágyúlövés és mint visszatérő emlék, marad az agyba belefotografálva az óriási szikla fokán álló vartüzérhadnagy merően szalutáló figurája, — elenyészően kicsi pont a végtelen horizonton.

Egy szív, egy lélek, — egyetlen mélységes közös fohász uralkodik a tömegen. Minden szem könnyes, mindenki a halottakra gondol, a tenger hőroszaira, akiknek emlékére mondja, ime miséjét ez a jóságos arcú főpap, — akinek dicsőségére rendezi ma felemelő ünnepét a nizzai tengerészek szövetsége

Fél tizenegykor véget ér a mise. A kereszt, mint szentséges szimbólum, néz farkasszemet a hősök emlékművével. Magasba emelkednek a zászlók, dobpergés és trombitaszó között felharosan a francia himnusz: Monseigneur Rivière megáldja a tengert!

Csodálatos és örökre felejthetetlen látvány, — szívbemarkoló és nagyszerű! A közönség sűrű, térdreokadnak az asszonyok, levett kalappal, lehajtott fővel állnak mellettük öz férfiak. Ahitatos figyelem, fényképezőgépek kattogása, fent a sziklafalon vastag firtőkben lógó embercsoportok megfeszített érdeklődése kíséri az érsek minden mozdulatát. Egyszerre harsogó éljenzésbe oltvad át a tiszteletteljes némaság. Nagyszabású felvonulás kezdődik; megérkezik a Földközi-tengeri flotta legénysége, — felvont szuronnal a hadihajók matrózai. Ujjongó taps, hurrá, bravó követi a dalias fiúkat, amint szabályos rajvonalba fejlődve, óriási félkörben helyezkednek el a Monument aux Morts lépcsőzetén. Minden szem óbenük gyönyörködik, feljűk szegeződik az anya tekintete, aki fiát kutatja a sorok között, — feljűk fordul az ifjú menyasszony és a szerető hitves. Ujra meghajtják Franciaország lobogóit, lassú léptekkel halad Monseigneur és kísérete az emlékmű felé. Egyetlen lelkesült extázis az egész tér, féltérde ereszkednek a matrózok, felhangzik a Marseillaise, újra ágyúlövés dördül fent a szikla szírtén és e megrendítő pillanatban helyezi el koszorúját a hősi halottak emlékművére a franciá frontarcosok szövetségének képviselője.

Az ünnepség véget ért. Este a Negresco hotelben folytatódik az admirális gálaestélyével, melyet a Saint-Yves kórház javára rendeznek a tengerészsors nyomorultjainak istápolására.

... Monseigneur Rivière visszatér az oltárhoz és papjainak segítségével leveti miseruháját, tündöklő bíborpalástját. Most nyilvánul meg igazán a provencai nép lelkében uralkodó mély valóság, — előkelő hölgyek és egyszerű falusi asszonyok sokasága veszi körül Monseigneur, aki derűsen nyugtatja szelid lék szeméit a hívek serégén. Észrevesz egy, a közelébe jurakodó idős anyát, aki áhitattal kéri piciny gyermekére az érsek kezét csókolhasson.

Egy gondolat villan meg bennem. Mélyen meghajolva kérek én is engedelmet.

Monseigneur jóságosan néz réám. Térdreem és alázattal csókolom meg a felémnyújtott amethyst gyűrűt.

Castano-Köszeghy Marianne

IRODALMI JEGYZETEK

Az olvasó ember Michelet, a nagy francia történet-tudós, azt mondta, hogy a modern embert leginkább „munkásnak” szeretné nevezni. A tudós kijelentése óta azonban világosan láttuk, hogy, hála a gépkultúra áldásainak, ez a díszes jelző már nem állapotot jelent, hanem Európa egyes helyein hálát érdemlő kegyet. Turgenev pedig azt írta egy helyen, hogy az új kor emberének osztályrészül jutott áldások közül az olvasást véli a legáldásosabbnak. Michelet „munkás” emberét láttuk „munkanélkülivé” lenni és be-kell vallanunk, Turgenev „olvasó” embere is kezd veszteni a nimbuszából. Erre két rövid hír szolgált bizonyítékot, amelyet hazai és külföldi lapokban olvastunk. Az egyik egy körkérdésnek az eredménye: a lap ugyanis megkérdezte olvasóit, hogy ha három szórakozási lehetőség, vagyis olvasás, ingyen hangverseny, nemzetközi labdamérkőzés között kellene választaniok, mit tennének? A válaszok nagyobb része a labdarugómérkőzés mellett döntött. Az olvasást igen csekély számú válaszadó értékelte. A másik hír szűkebb hazánk egyik városából érkezett: A város egyetlen kölcsonkönyvtárának csak 14 olvasója van, pedig több ezer lakosa helységről van szó. A két hír beszédes példája a civilizált ember színtelenségének. Mert a kulturált, művelt ember ma is olvas. Civilizáció és kultúra pedig kettő. Egymást nem zárják ki, de csak a kultúra foglalja magába a civilizációt is. A civilizált ember pengős regényt olvas és ha „irodalmi” igényei vannak — akkor megnézi a moziban a „Réztábla a kapu alatt” s várja, hogy a nagyhangon hirdett „irodalmi ujdonságot” megfilmesítsék, hogy „elolvashassa” — a moziban. A művelt ember viszont elsősorban nem szórakozást lát az olvasásban, hanem műveltség-szomjának kielégítését, amelyen túl az alkotó szándéku önismeret útján közelebb jut az igazhoz, széphez, jóhoz, vagyis minden kultúra végső alapjához.

A vidéki kölcsonkönyvtár haldoklása kortűnet, de nem menti az embert, mert a jó betű ma már nem a gazdagok kiváltságos jutalma, hanem olvasóra váró valóság.

Pakocs Károly

Pakocs Károly, a magyar nyelvterület egyik legismertebb és legértékesebb papköltője, a Pázmány-Társaság március 13-án, Kolozsvárott rendezett felolvasó-ülésének elnöki megnyitójában különös figyelmet érdemlő szavakat mondott. A katolikus író hivatásáról beszélt. Szavai határozott programmadást foglaltak magukban. A költő-főpap az írói hivatás magasztosságáról beszélve a keresztény gondolat megvalósítását állította a katolikus író követendő példájá gyanánt. Kérte az erdélyi keresztény olvasók támogatását, mert a Pázmány-Társaság nem felekezeti-eszköz szellemében akar dolgozni, hanem Pázmány szellemében a hit, tudás és szépség törhetetlen alapjaira építve akar munkálkodni. Zárószavaiban az erdélyi tudományos és irodalmi élet utánpótlásáról tett említést. Jóleső örömmel állapította meg, hogy a Katolikus Akadémia alapításakor felmerült aggodalom, amely szerint nem lesz „utánpótlás”, alaptalan volt, mert a fiatalok előretörése beszédesen bizonyítja, hogy az erdélyi tudományosság és irodalom, bár fogyott számmal, de mégis szakavatott és lelkes fiatalok kezébe kerül, akik a változott életforma nehézségeinek tisztítóüzében megedzett örökséget becsülettel fogják ápolni és gyarapítani.

Duhamel

A „Revue de littérature Comparée” januári száma Georges Duhamelnek, a világhírű francia regényírónak nyílt levelét közli. Az író hitet tesz benne a szabad és egységes Európa mellett, pedig tudja jól, hogy pillanatnyilag „más szelek fújnak” a kulturtáj felett. Jól esik olvasni a nagy európai haladózellelű „polgár” gondolatait, amelyeket a jobb jövő hite su-

gallt. Az alkotó békét „egyszerű és természetes” ideálnak nevezi és elérhetőségét illetően „erkölcsi erőkről” beszél. Öszinte hang a mai farkasordítás közepette. Az igazi francia hangja; annak a közönségnek a tagja, amely Pascaltokat, Bossuetket, Vignyket, Verlaineket és Mauriac-kokat adott. Ma már ismeretes tény, hogy a nagy európai lelki megújulás szelel gall-föld felől fújnak. A megújulni készülő lélek szikráit gyűjtögtetik az ilyen Duhamel-féle nyíltlevelek, amelyek a szellem tekintélyének súlyával a hitet, mint éltető elemet rebesgetik.

Huxley

A szkeptikusból misztikussá lett nagy angol regényírónak rövid időközben két könyve jelent meg, amelyekről nem érdektelen dolog megemlékezni. Bár az egyik regényt tizenkét évvel ezelőtt írta Huxley („Those barren leaves”, London, 1926.), annyiból számít ujdonságnak, hogy most jelent meg „Marina di Vezza” címmel francia fordításban, — átdolgozva. Tragikomikus cselekmény keretében három főhős, (egyébként írók), Calamy, Cardan és Chelifer, az utóbbi évek irodalmi termésének legszellemesebb beszélgetését kapjuk e könyvben. A szellemes író mindent sorra vesz, amiről értelmes ember

KICSI HUGOM

*Mint fúrge mókus, dalra, táncra vig,
Istenem, olyan a kicsi hugom.
Átszökell tuskén, rút sáron, rögön
S nem szennyezi be magát az uton.*

*Mind ami szepet elszórt két kezed
Mi örömnkre e bús földtekén,
A kicsi hugom vígan élvezi:
Napsugár táncol át az életén.*

*Mint tiszta ablak, tükrözik szeme;
Benne a Lelked sugára nevet,
Nem árnyazza be felhő homlokát.
Ó nagyon szeret, Uram, Tégedet.*

*Tizenkilenc év tiszta tavasza
Nagy kék szeméből fehéren ragyog.
A te mókuskád a kicsi hugom,
Ugy-e, csalódní, Uram, nem hagyod?*

MENTES MIHÁLY.

beszélgetni szokott és Buddhával egyetemben azt vallja a könyv végén, hogy a halandó ember legnagyobb bűne a tudatlanság, vagy egyszerűbben szólva: a butaság.

Aldons Huxley fejlődése nagyszerű példája a racionalista gondolkodás útvesztőjében bolyongó modern intellektus keresztényi fel-főtöltit elfogadó életszemlélet felé. A szenvedélyesen érdeklődő és figyelő szociológus Huxley, aki könyörtelen élelátással csak szemlélője volt egy ideig az emberi komédiának, az évek múlásával, írói pályájának magasbatorésével az emberi élet és problémáinak határozott hangú apostolává lett. A benne lejátszódó lelki fejlődést röviden úgy lehetne jellemezni, hogy régi énje tagadta a lelki élet végtelenségét, míg a mostani nemcsak hogy elismeri, hanem magának az életnek nagy célt és jelentőséget tulajdonít.

A transzcendens életszemlélet felé sodródott Huxley lelke szólal meg legújabb könyvében: „Ends and Means” (Célok és módszerek.) A könyv alcíme: Anket az ideálok természetéről és az azok elérésére használt módszerekről. Huxley, a racionalis ideálista, ahogy őt René Lalou nevezte, ebben a könyvében három kérdésre törekszik feleletet adni: „Mivé akarunk lenni? Mik vagyunk a jelenben? Hogyan képzeljük el és akarjuk megvalósítani jelenlegi állapotunkból az átmenetet abba az állapotba, amelyet bensőnk óhajt?” Az ember metafizikai finalitásának kérdését boncolgatja az író és igen jelentős részét a könyvnek a jó és a rossz, egyszerűval az etika problémájának szenteli. Szerinte a személyiség magasabbrendű hivatásának első követelménye az én tökéletes egységének a megvalósítása. Vagyis az egyének önmagával való kibékítése és az énnel, a lelkiismeret éber felügyelete alatt, az istenség, az abszolútum felé való irányítás.

Huxley úgy véli tehát, hogy jó mindaz, ami ez egység felé hajítja az embert, vagy egyszerűen teremt; míg rossz az, ami különválást teremt és ezzel megbontja a lélek egységre való törekvését. Kell-e ennél keresztényebb megfogalmazás a jóról és a rosszról? A szkeptikus lélek passzivitása, bár nem a teológiai felfogáson keresztül, de mégis eljutott a cselekvő és építő keresztényi gondolkodás magaslatára. Az út, amelyet megtett, változatos és alkotásokban gazdag. Az elért cél pedig egyszerűségében is nagyszerű. De hogyan is mondotta Montaigne? „Különböző úton, egy véghez érkeznek el az ember!”

Heszhe Béla.

A német gyárüzemek mintaszerű udvarokat és kerteket rendeznek be munkásaik és alkalmazottaik üdülésére a munkaszünetben. V. V.

17 évig szenvedtem gyomorhajban

Mielőtt a Gastro D-t használtam, írja többek között Rudnyámin Dragomir, Giere, Str. No. 110. Jud. Timis-Torontal, majd folytatja:
 "...szíveskedjen sürgősen elküldeni részemre két üveg GASTRO D. gyógyszert, én már maguktól rendeltem és nagyon szépen köszönöm, mert így érzem magamat. 17 évig egyhuzamban szenvedtem gyomorbetegségben és most két üvegtől egészségesnek érzem magamat..."

Fenti sorokhoz megjegyzésünk csak annyi, hogy a Gastro D. kúra ajánlatos az összes gyomor- és bélbetegségek, ezekrekedések, valamint epe-, vese-, májbetegségek és emésztési zavarok esetében. — Orvosok is ajánlják.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lei utánvét mellett CSÁSZAR E. gyógyszerárakban. București, Calea Victoriei 124.

GÖRBE TÜKÖR

Vége lesz a világnak

Egy német tudós minden kétséget kizáróan megállapította, hogy Földünk májusban össze fog ütközni egy üstökösrel és ez a kis légikaraból olyan erejű lesz, hogy a Földből csak egy zsírfoltocska marad. Hátborzongató kilátás kétségtelenül és a legfelháborítóbb az, hogy még mindig nem építette ki Pichard professzor a közvetlen légi-utat a Mars és a Föld között s míg mi itt mind palacsintává fogunk lapulni, addig a Marslakók nyugodtan bridgézhetnek, vagy bemeddhatják az utimót.

Engem, magam nem is érint túlságosan a sötét csillagászati jóslat, hiszen csak a napokban vettem kényelmes garconlakásomba új úriszobaberendezést 68 hónapnyi részletre s már előre nevélek azon, milyen képet fog vágni a kárpitos, ha az ötödik részlet fizetése után a levegőbe repülök s a Tejút ködfoltjai között eltűnök a szeme előtt? De hát, addósveteli szerződésekbe csillagászati jóslatokat nem szokás beszámítani.

Egyébként tekintve a „kellemes” kilátásokat, részletes programot dolgoztam ki a — nyárára. Mindenekelőtt meghívtam Juli nénit és Gazi bácsit, hogy töltsék nálam a nyarat. Kibéreltem erre a célra egy pompás, új villát a szőlőhegyen, ahol a Juli néni gyerekei kedvükre hancurozhatnak és gumipuskából lövöldözhetnek mindenkire, aki számlával jelentkezik; Gazi bácsinak pedig külön lépcsőházi lejárata lesz a borospincébe. Elhozzhatják magukkal a tehenet is, hogy kedvére korzózhasson a Körös-parton, míg vissza nem viszik a faluba — Rískának.

Juli néni könnyektől áztatott levélben köszönte meg a meghívást és sehogy se akarta elfogadni a szíveskedést. Végre is megegyeztünk, hogy az egész nyári szezonra fizet 500 lei. Már el is küldte. Erre nekibátorodva, hasonló szíves meghívásokat intéztem az összes rokonokhoz, akik már is nagyban készülődnek hozzám az egész nyárra — és ami fő, szinte mindennap érkeznek a postán egy ötszáz, a nyaralási részvételi díj címén...

Igy minden jól is menne.

Csak arra szörnyű gondolni, mi lesz akkor, ha az az átkozott üstökös májusban nem ütközik össze a Földdel? Mert elvégre egy német csillagász is tévedhet.

Azt hiszem, számomra akkor lesz csak vége a világnak!... (K. T.)

SZENT VINCE SZANATORIUM
 Mercurea-Ciuc -- Csiksztereda
 Igazgató-őorvos: Dr. SIMKO GYORGY
 Telefon: 155

Rön tgen, Rövid hullám, Moderna műté,
 Minden eddig ismeri villanógyógygép
 Felvetetnek, fertőző beteg kivételével,
 sebészeti es be beteg
 Külön szoba ára napi 120 Lei
 Közös szoba ára napi 80 Lei

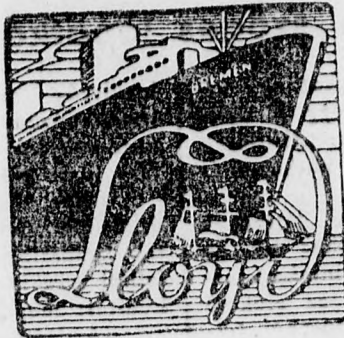
Az 1939. évi NEW-YORK-i

világkiállításra a

„NORDDEUTSCHER LLOYD BREMEN“

gyorshajóival

„BREMER“
 „EUROPA“
 „COLUMBUS“

Program-lehetőségek

5-től 13 napig
 terjedő időre

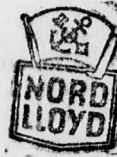
Kirándulások: New-Yorkba — A Niagara vizeséshez — Buffalo-ba — Erie-tóhoz
 — Detroit-Chicago ba — Washington-ba — Philadelpiá-ba — Atlantic City-be

Minimal részvételi díj — beleértve az U. S. A.-ban való tartózkodást is Lei 32.500.—

Felvilágosítással és prospektussal szolgál:

București: Calea Victoriei 114. Telefon: 3-29 68
 Timișoara: Str. I. C. Brătianu 39. Telefon: 28-25
 Sibiu: Str. Regina Maria 26. Telefon: 180

Asztalterítési verseny Bucurestiben

A „Magyar Társulat” közgyűlése

București. Saját tud. Asztalterítésversényt rendezett a bucurești református nőszövetség, amelyen valláskülönbőség nélkül résztvettek a főváros magyar hölgyei, úgyhogy a verseny magyar társadalmi eseményé szűlesült.

A Polonyi-panzió termeiben állították fel az asztalokat. Ötletek, izlések, családi felszerelések vetélkedtek egymással és jó alkalmat nyújtottak arra, hogy két délután és két este összehozzák a magyar társaságokat, amelyek seregszemléjére szükség van időnként, bármilyen formában történjék is az.

A leggazdagabb asztalt Blaskó Pálné terítette. Angol asztal volt az övé. Finom, régi angol fajáns-cseézzekkel, tányérokkal, amelyek között 150 éves darab is akadt, valódi irlandi vászon abrosszal, angol kristály poharakkal, angol teás-edényekkel és eredeti angol teaforrázóval. Még a rum, a gesztenyepiré, a tea, a sajt, sőt a pirított kenyér is valódi angol volt az asztalon, nem is szólva az aszpikos inyencegekről, amelyek szigoruan angol mintára készültve kerültek angol tulajdona...

A legeredetibb viszont a székely asztal volt, amelyet Göcz Lajosné terített. Piros abrosszal volt az asztal leterítve s egyetlen darab se került rá, ami nem lett volna hámisítatlanul székely. Igen nagy sikere volt. A házi kenyér, a házi kolbász, a házi szalonna inycsiklandozóan kellemes és fővárosi ember számára ritkán élvezhető illat-egyveleget árasztott, amelynek senki se tudott ellenállani. És nemes versengés keletkezett, ki tud igazán eredeti székely módra füstölt kolbászt és szalonnát enni, házi kenyérrrel, fanyelű bicskával. Mert az is volt az asztalon: mintás korondi cseréptányérok mellett fanyelű bicskák. És volt vöröshagyma, ami lényeges kelléke a székely étkezésnek és kurtós kalács. És valódi székely túró, fenyő kéregben. S hogy semmi se hiányozzék: eredeti cserép pálinkás készlet, butykos korsóval, benne valódi fenyővíz; meg köményes egy másik pálinkás üvegben. És mindennek kedves kiegészítésül: jóképu rokokós székely menyecske az asztal mellett, aki nagy szíveséggel, székely színezetű beszéddel kínálta a vendégsereget...

Egy darab volt ez az asztal Erdélyből. Azért mindenki nagyon érdekelte és meleg szeretettel tüntette ki Göcz Lajosné székely asztalát.

A két véglet: az angol és a székely asztalok között az erdélyi úri és polgári izlés sok kedves, tetszetős megnyilvánulása jelentkezett a terítés művészetében, módszereiben. Feltűnést keltettek: Gyárfás Lászlóné fehér kalotaszegi himneszű abrosszal leterített uszonnázó asztala, Polonyi Ica húsvéti baba-asztala az elmaradhatatlan hűsvéti

tojással, sonkával; Balla Györgyné és Tanódi Endréné virágos kerti reggeliző asztala; Huszár Andrásné kalotaszegi kávézó asztala nehéz írásos kézimunkájú asztalterítővel és Szóke Jánosné világos tónusú tea-asztala.

Az első díjat a székely asztal kapta, második díj Balláné és Tanódiné kerti asztalának jutott.

Magyar Társulat közgyűlése.

Mostanában sok szó esik bucurești magyar körökben a Szent Istvánal egyesült Magyar Társulatról. A napokban tartotta meg ez a régi és több milliós vagyonnal, szép székházzal rendelkező magyar egyesület évi rendes közgyűlését. Szó volt arról, hogy e közgyűlés tárgysorozatán szerepelni fog az egyesület nevének „Amicitia”-ra való megváltoztatása is, amit azok a tagok szorgalmaztak, akik máris tagadják az egyesület magyar jellegét és azért ezt a jellegét el szeretnék volna tüntetni az egyesület elnevezéséből.

E gondolatot azonban, amelyet az egyesület egyik nagybefolyású tagja Bándy Pál, egy bucurești nagyvállalat főkönyvelője vetett fel, már a közgyűlést előkészítő választmányi ülésen elvetették. A közgyűlések eseménye volt, hogy Szabó István, aki két évtizeden át volt az egyesület elnöke, betegsége miatt benyújtotta lemondását tisztségéről. A közgyűlés öt érdemének elismerésül örökös díszelnökké választotta, új elnökül pedig az egyesület legrégebbi tagját, a hetvennyolc évesével ma is tevékeny Ferenc Antalt választotta meg.

Mindenki tudja azonban, hogy ezzel az egyesület ügye nem jutott nyugvopontra. A közgyűlés ugyanis, — amely kizárólag román nyelven folyt le, számos alapszabálymódosítást szavazott meg, s ezek közül néhány módosítást, így a választmányi tagok számának csökkentésére vonatkozó bizalmatlansággal tölti el a társulat magyarább érzésű és fiatalabb elemekből álló ellenzékét. Attól tartanak, hogy ez a változtatás lehetővé fogja tenni a más módosított alapszabályok szerint összehívandó rendkívüli közgyűlésen egy olyan vezetőség megválasztását, amely az egyesület magyar jellegét teljesen megszünteti. A Szent István Társulatban most komoly ellenzéki szervezkedés van folyamatban, amely még egyszer kísérletet kíván tenni az egyesület megmentésére. Ez az akció annál indokoltabb, mert mindenki tudja, hogy az elnöki ékeket a rendkívüli közgyűlésen az a Bándy Pál kívánja elfoglalni, aki az Amicitia-ra való átkeresztelést is javasolta s aki, mint a jelenlegi választmány egyik legtekintélyesebb tagja, előttünk is azt jelentette ki, hogy az egyesület nem magyar.

Érdekes történelmi könyv a kovácsról és a patkóról

A hunoknak és a magyaroknak köszönhetik Európa nemzetei a szeges lópatkót

Különös témáról írt vaskos könyvet egy német báró: Freiherr von Frohnau Maltegg. A különös téma benne van a könyv címében: „Hufeisen und Hufschmiede“. A könyv tehát a patkóról és a patkolókovácsról szól.

Az első pillanatra csodabogárnak látszik a nem mindennapi címmel és tárggyal ékes mű, de mégis érdemes lapozgatni benne, mert minket, magyar olvasókat igen közelről érdekel az előkelő szerzőnek az a megállapítása, hogy a lópatkó „fel-fedezői“ az ókor híres lovasnépei: a hunok és a magyarok. Frohnau Maltegg báró történelmi kutatásai szerint ezek a népek használták először a mai szeges patkó őseit s nekik köszönhető, hogy azt Európa többi lovas nemzetei is megismerték.

Nero császár ezüst cipőket készíttetett lovainak.

A szerző gondosan megemlíti valamennyi történelmi feltevést, amely a lópatkó eredetére vonatkozik. Amint a munkában olvassuk: a ló legrégibb idő óta hűséges segítőtársa az embernek és még a mai gép- és motorkorszak sem tudta hasznos közreműködését kikapcsolni a mindennapi életből. Ma ugyanúgy, mint a messze múltban, a jó ló legfontosabb szerszáma a jó patkó. Ezt már Xenophon is tudta.

A régi görögök és rómaiak sokat foglalkoztak a problémával: milyen patkóval kellene elbíráni a lovakat, hogy ez a teherbíró képességüket, használhatóságukat fokozza.

Az ókorban a vaspatkót úgynevezett „lócipő“ helyettesítette, amely szalmából, rongyból, fából, nagy bőrből készült. Ezek a „szandálok“ azonban nem voltak elég tartósak, nem is védték eléggé a patát Suetonius, a nagy római történetíró arról számol be egyik könyvében, hogy Nero császár ezüstcipőt csináltatott lovainak. (Patkóról ebben az időben még nem lehetett beszélni.) És a császár feleségéről Popéáról azt meséli Plinius, hogy málhahordó lovai számára aranycipőt kovácsoltatott. A patkó őseit „hipszandálnak“ nevezi a szerző.

Hun eredet mellett bizonyítanak az ásatások leletét.

Gondos történelmi kutatás alapján a lópatkó mai formájú őse legkorábban Kr. u. az V-ik században került Európába. Childericsnek, a frank

királyság megalapítójának sírjában patkószerű vasmaradványokat találtak: ezeket azonban sajnos, annyira megette a rozsdá, hogy a sír kibontása után porrá máltak.

Dijon környékén, — ahol Julius Caesar döntő ütközetét vívta Alesia városért, — szintén találtak kezdetleges patkómaradványokat. Ebből a leletből arra következtetnek, hogy a kelták a római hódítást megelőzően használták a patkót.

„A legmegbízhatóbb források szerint — olvassuk tovább — a mai formában ismert szeges patkót a hunok hozták magukkal Ázsiából. A hunok az V-ik században Dél-Németországon és Gallián át egészen a Loire-ig nyomultak előre. Kétségtelen, hogy ez a híres lovas nemzet honosította meg a patkót földrézünkön s minden korabeli patkólelet hun eredetre vezethető vissza“.

Igen érdekes, ami most következik a könyvből:

„A patkó elterjedése, majd általános használata a hunok testvérnépének, a magyaroknak honfoglalásával esik egyidőbe. Vitan felül a patkót a hunok és magyarok hozták be Ázsiából Európába. Kelet-Európa felől vonul a patkó nyugat felé: a IX. és X-ik században kezdik itt is, ott is használni s Hódító Vilmos 1066-ban megismerteti a patkót Angliával. Patkót ajándékozott Northampton városának azzal a kikötéssel, hogy ennek mintájára a város köteles patkókat szállítani hadseregének“.

Európa első „hadiszállítói“ — a kovácsok!

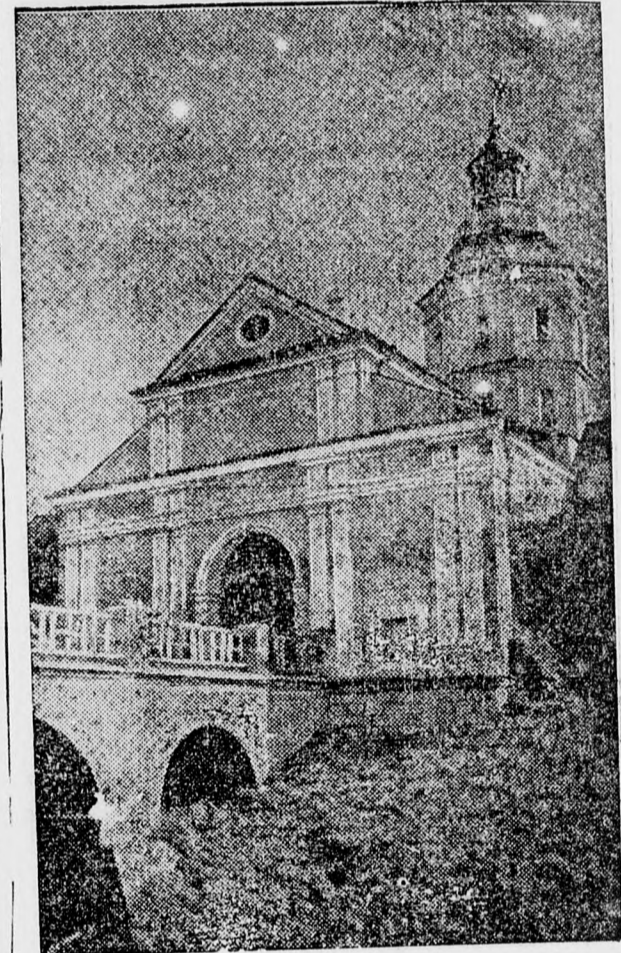
A patkókovácsolás rövidesen virágzó iparág lesz egész Európában. A mai hadseregszállítók ősei a kard- és patkókovácsok voltak: az egykori háborúk legfontosabb hadszíntérmögötti tényezői.

Érdekes megemlíteni, hogy évszázadokon keresztül számtalan feltaláló szellemű kovács, sőt nem egy hadfi kísérletezett azzal: mi lehetne a vaspatkónál kényelmesebb, tartósabb viselet a lovak számára. A különböző kísérleteket egyáltalán nem, vagy csak átmenetileg koronázta siker — még máig sem fedeztek fel a hunok és magyarok patkójánál célszerűbb „lólábbelit“.

Különösen a találékony németek fáradoztak sokat olcsóbb és jobb patkóformák és patkóanyagok meghonosításán. Németországban ma is van forgalomban guttapercha, vulkanizált gumi, cipő-

patkó, keménypapír-patkó. Egyik sem elég olcsó és tartós azonban ahhoz, hogy megdöntse a jó öreg „magyar patkó“ egyeduralmát. Egy bajor kovács — pedig bizonyára soha nem olvasta Suetonius, vagy Plinius — az elmúlt században fel-fedezte a „lócipőt“ patkónak azt a kezdetleges őseit, amit Nero és Poppea lovai viseltek. Németországban csupán az utolsó húsz évben száznál több új patkószabadalmat jelentettek be. S ezek közül mindössze tiznek a gyártását kezdték meg, de úgyszólván minden siker nélkül.

Mert a patkó ma már csak itt-ott, elvétve kéziipar. Nyugat-Európa mai patkószükségletét nagy gyárak látják el. Európa utolsó regényes kovácsa a gretna-greeni volt... ez sem patkókat kovácsolt, hanem — házasságokat.

Műkincsek pusztulása.

Festői kép a lengyelországi Nieszwitz kastélyról, a Radziwil-család ősi fészkeről, melyben felbecsülhetetlen értékű műkincsek halmozódtak fel az idők folyamán, kigyulladt és porig égett.

Megérte...

Sötét este volt már, amikor rendőr Nagy Jani bátyám megjött a vásárból. Megitta az új jószágot, bekötötte az istállóba, elébe lökött egy kis kórót, — azzal beindult a házba.

Az asszony már a verécénél várta.

— Hát megjött? — fogadta az embert.

— Meg én. Inni is adtam az új tehénnek.

Bekerültek a hátsó házba. Az öreg komótosan rakta szájába bicskájával a vacsorajalatokat. Julis néni meg nem zavarta. Tudta, hogy az evésidő nem alkalmas a beszélgetésre. Meghát egyúttal pihen is ilyenkor az ember. Főként ilyen hosszú út után.

Jani bátyánk végzett az evéssel.

— Hát forint ötven, — bökte ki.

Ezen azulán megint elgondolkoztak mind a ketten.

— Kend hetet vitt magával, — szólalt meg végül Julis néni.

— Hászén itt a többi, — vette ki nyakából a zsebmetszők elől eldugott madzagon lógó kis vászonzacskót rendőr Nagy János.

— Nna. Hatötven. Evvel hatvan, hetven... Ötven meg vót a vonatkőcsig, az hetvenöt, száz a paksus, az nyócvanöt, a két liter bor az áldomásra kilencven... meg száz az hétezer.

Most Juli néni fogott hozzá a számoláshoz. Kopogtak az asztalon a százások meg a huszások. Sehogy sem lelte azt az utolsó „meg százat.“

— Hija van. Nizze csak meg kend még-

eccer.

— 'szén tudom én, de az a kiadásho tartozik. Ippen egy százas.

— Ó maga vin istentelen, hát mire tudott elpocsikolni száz lájt ebbe a nehézsíges világba?! Mir nem is mentem magával. Szórja mindig a pizt, mint akinek hombárral van otthun...

— Nacsak, nacsak. Jó helyre ment a, mer becsületet vettem rajta.

Becsületet? — ezt már éppen nem értette Julis néni...

— ...Hát úgy vót, — kezdte el rendőr Nagy János bátyánk, — hogy elfelejkeztem itthon megberetválni. Mondom magamba, mikor beírek a városba, hogy már így szőrös pojával csak nem mehetek a marhavásárba. Ippen ahogy ezen gondolkozok, hát meglátok a fejem felett kiakasztva egy réztányírt. Na, mondok: hejbe vagyunk. A réztányír városon is borbíjt jelent.

— Benyitok, szerencsés jóreggelt köszönve, mire azt kérdi tőlem a fehérbátos mestert:

— Kít keres a bácsi?

— Beretválni szeretnék, — mondok.

— Erre olyan meglepődött kippel mirt vigig a nyápic fodrász, mintha azt a sok fene finyes tükröt, meg idomtalan öregséket nem azír rakta vóna a bótba, hogy a beretválnozó vendikeket csalja be vele... Mind a kik sürcomat, a poros csizmámat, meg a gúnyámat miregette a két szemével. Viare is oszt meg-szólalt:

— Tuggya ám öreg, hogy itt húsz láj egy beretváld?

— Nekem mondta ezt! Akí még fiatalokromba leververes rendörje vótam a kössignek, meg becsületeit öszültem meg.

— Nem kérdeztem én, mennyi a takesza, — mondtam neki.

— Jenő! — kiáltott a hátul sepregető inasgyereknek, — gyere beretváld meg ezt az öreg!

— Erre se szóltam én semmit. Meg arra se, mikor látiam, hogy a fene sok nagy tükrökretrec, meg karosszék mellett — az üzlet vigibe egy közönséges székre ültettek le. Nem mondom a kés az jó vót. Szípen leszedte a szórt a kipemrül. Még valami otkolonyos vízzel is bepermeteztet mire észrevettem.

— Na, mit fizetek? — kérdem a mestertül mikor kizsen vót velem a fijú.

— Húsz lei — mondja.

— Ehun van, — mondom, — oszt odanyomok a markába egy százlájost — de már jöttem is kifele.

— Tessik várni, visszajár még belőle, — kiját utánam a borbíjmester.

— Amí marad, azt tessik a segédárnak adni! — mondtam, — oszt becsuktam kívülrül az ajtót...

Nagy János bátyám elhallgatott. Várt. De Julis néni sem szólt semmit. Felállt, rendbetette az asztalt.

Ugy látszik, most már ő sem sajnálta azt a száz lejt.

Marjalaky Tibor

Asszonyok dolga

A nő egy napja — kosztümökben elbeszélve

Divatbemutató — reggeltől estig

Közeledik a tavasz, ami után természeti törvényszerűséggel a nyárnak kell jönnie. Aki teheti, már ilyenkor gondolt tavaszi és nyári ruháinak felfrissítésére, pótlására. Sajnos, az új divat nagyon próbára teszi az idén a nőket, mert nehezebb régi ruhákból újat varázsolni:

7. Délutáni ruha, csíkos, mellényszerű derékkal, bő harangszoknyával; ugyanolyan szabású köpenyén a mellény anyagából van a díszítés.

8. Petyyes nyáriruha, valenciennes csipkedíszítése a ruha színére van festve.

ugyanis a szoknyák egyre bővebbek s a színek is változók. Alább „divatrevüt” mutatunk be, egy tucat ruhát, amiket reggeltől-estig viselhet, akinek telik rá, de amely minták közül a szűkebb keretekre szorító, dolgozó nő is kiválogathatja a neki leginkább szükséges vagy felszólító toleltet. Ime, kezdődik a divatbemutató:

1. Kosztüm a koradélelőtti bevásárlásokhoz, berakott, de le nem vasalt szoknyával.
2. Köpeny, bármilyen divatos színű, könnyű szövethől, délelőtre, nyári ruhák fölé is alkalmas.
3. Csinos délelőtti ruha a meleg napokra, csíkos anyagból, a csíkok keresztben és hosszban vannak feldolgozva.
4. Tavaszi kosztüm csíkos anyagból, karcsú, fiatal hölgyek számára, a szoknya csikozása halszájka hatású mintára.
5. Nagyon divatos, fiatalos hatású bolero kosztüm, világos színű nyers selyemből, fehér batísz blúzzal.
6. Délutáni komplett, gyöngédszínű gyapjúszöveghől, elütőszínű két keresztcsík díszíti, a köpeny szélét ugyanaz a szín díszíti.

9. Délutáni, vacsorához is alkalmas kockás tafftruha, nyakán, újján, szoknyája alján pliszszirozott fodordíszítés.

10. Estélyi ruha csipkeszöveghől, kivágásánál, vállán és alján keskeny csipkefodorral.

11. Szűk estélyi ruha, alól nagyon kibővülő fodorral.

12. Estélyi komplett, csíkos boleroval, amelynek anyaga alól a szoknyát is díszíti.

A világ legbiztosabb kezű asszonya

Londonból jelentik: A világ legbiztosabb kezű asszonya: Allen Lujza, most ünnepelte szolgálati ezüstjubiléumát. A Rochelle és társa híres műkereskedő cég porcellángondozója; huszonöt év alatt három milliárd lei értékű porcellán-kincset mosott és gondozott és soha egyetlen darab sem tört, csorbult vagy repedt meg páratlanul biztos kezeiben. Legizgalmasabb munkája a milliókat érő drezdai „Zenelecke” porcelláncsoport tisztítása volt.

Tragikus angol kép a vénleányok nyomoráról

Londonból jelentik: Az angol aggszűz-szövetség arra kérte a kormányt, adja meg az aggszűz nyugdíjat az 55 évnél idősebb hajadonoknak. A munkaügyi minisztérium a kérdés tanulmányozására bizottságot küldött ki, amely megállapította, hogy a kérelem teljesítése a kincstárnak egyelőre évi négymilliárd leibe, tíz év múlva pedig már évi hatmilliárd leibe kerülne. A bizottság jelentése tragikus képet festett az angolai aggszűz-nyomoráról. Kiténik belőle, hogy 45 évesnél idősebb nő, ha állását elveszítette, csak nagyon nehezen tud újból elhelyezkedni és minél inkább közeledik az ötvenedik évhez, annál nehezebben tarthatja meg állását.

Mit kívánnak Angliában a háztartási alkalmazottak?

Londonból jelentik: A háztartási alkalmazottak nemrég alakult szervezetének küldöttsége felkereste az alsóházban Brown munkaügyi minisztert, hogy a szakszervezet következő kívánságait közölje vele: 1. a napi munkaidő korlátozása, 2. a 18 évesnél fiatalabb házi cselédek alkalmazásának megtiltása, 3. a társadalombiztosítási rendszer kiterjesztése a háztartási alkalmazottakra, 4. a házi cselédek kötelező állami kiképzése, 5. a külföldi háztartási alkalmazottak kizárása. A küldöttséget J. Holdsworth, a szakszervezeti főtanács elnöke vezette, tagjai pedig egy szakácsnő, egy szobaleány, egy mindenés és egy inas voltak.

A konyha körül

Zöld kelsaláta. A kel főzve, vagy zsirosan rendszerint nehéz étel. Ellenben nyers saláta alakjában könnyen emészthető. Belső, gyenge leveleiből eltávolítjuk a kemény bordákat, halszájvékonyra vágjuk, feleannyi sárgarépat, zellert és kevés vöröshagymát reszelünk közé. Szépen elrendezzük a tálon, leöntjük tejjel, olajos, citromos vagy majonéz mártással. A hagymát sokan nem szeretik, de miután nagyon értékes tápanyagok vannak benne, melyek mindenki szervezetének hasznára válnak, igyekezzünk azt egész finomra reszelve, a salátákba becsempészni.

Kenyérszeletek pirítva tojással. Jó barna kenyérből szeleteljünk egyenlő lapos szeleteket, amennyit gondolunk, hogy elég. Egy széles lábasba tegyük a mennyiséghez mérten olajat, ha forró, tegyük bele a felszeletelt kenyereket és forogtatva, pirítsuk meg szép pirosra. Ekkor üssünk rá személyenként 1-2 tojást és keverjük össze könnyedén. Kevés apróra reszelt vöröshagymát, kis sötét keverjünk közé. Tálaláskor friss petrezselyemzöldjével, édes paprikával megszórjuk. Salátával együtt jó vacsora.

Pöréfévelék. Szép nagy fehér pörét, személyenként 2 darabot, 25 cm. darabokban 4-felé vágunk, kevés olajon vízzel vagy kis zöldséglével nem tulpuhára pároljuk. A pöré zöld leveleinek főzete jó erre a célra. Vajas vagy olajos rántást készítsünk, izsántsuk friss vagy szárított konyhafüvekkel, kis sóval, feleresztjük zöldséglével, ráöntjük a pörére, rázogtatva még kis forraljuk, becsinált sűrűségű legyen. Tálaláskor tejfelt és nagyobb forgácsokra reszelt trappistasajtot hintünk rá.

Száz év aranypora

Liezen-Mayer Sándor, Muszorgszki és P. H. Ling

Dübörgő harcokosok, bombákkal terhelt repülőgépek korszakában érkezett el három nagy szellem születésének százados fordulója. Vérben és vashan áll a világ, ideges feszültségben él az emberiség; ilyen lelket nyomó atmoszféra mellett jól esik egy pillanatra megállni és emlékezni azokra, akik művészetük erejével és az egészséges életre való nevelés gondolatával igyekeztek jobbá és szebbé tenni az embereket.

LIEZEN-MAYER SANDORT, a legszebb magyar történelmi képek festőjét, igen hamar elfelejtették. Amíg élt, megadott neki mindent a sors, halála után emléke is gyorsan elenyészett. Pedig ez a melegszívű, lelke mélyéig magyar érzésű művész megérdemelte volna, hogy ne a feledés pora, hanem a mindig ráemlékezés aránya sugarazza be nevét.

Van egy képe, amit minden magyar ember ismer és ezek között (sajnos) sokan vannak, akiknek eszébe sem jut e képpel kapcsolatosan a Liezen-Mayer név. Ez a kép Szent Erzsébetet ábrázolja, amint hermelines palástjával betakarja a fájlódó szegény anyát és a gyermekét. Sok színes reprodukció készült erről a képről, sok otthonban látható és még több lélek emlékeztetőbe vésődött Szent Erzsébet alakja e kép alapján. És ez nem csoda, hiszen egyik leghálásabb piktori témája volt Szent Erzsébet élete és egész sor gyönyörű festményt alkotott a Szent Erzsébet-legendákból.

Liezen-Mayer Sándort lobogó fantáziája, ötletekkel teli kezdeményező ereje, rajzának szellemessége messze kiemelték kortársai közül. Kompozíciós látása, a színek fanatikus szeretete, a mű kifejezősége jellemezték művészetét. S bár attól az időtől, amikor alkotókészsége teljében állt, messzekanyarodott a XX-ik század művészete, Liezen-Mayer Sándor képei ma is eleven erővel hatnak és olyan történelmi levegőt sugároznak, amit tulajdonképpen a ma is történelmi időköt élőknek kellene értékelni legjobban.

A nagy magyar festő 1839-ben született Győrön. Gyermekkorra a negyvennyolcas szabadságharc hullámaival folyt el, talán ekkor is érlelődött ki lelkében a történelmi festésre való hajlam. Münchenben, majd Párizsban tanult, Piloty első tanítványai közé tartozott és művészi meggyőződésétől nem térítették el nagy kortársai Makart, Wagner Sándor, Lenbach, Defregger és Baumgartner sem.

Gyönyörű illusztrációkat készített Schiller, Goethe, Shakespeare műveire, de az arckép- és a történelmi kompozíció terén maradt legszivebben és ott alkotta legnagyobb műveit is.

P. H. LING. Svédországban most ülik meg a svéd torna hallhatatlan nevű megalapítójának P. H. Ling-nek halála százéves fordulóját. A ritmikus torna, a tornászterű tánc korában sem lehet lemosolyogni azt, amit a svéd torna mestere létrehozott.

Ling Péter Henrik tulajdonképpen író volt és nem tornatanár. 1776 november 15-én született. Egyetemi tanulmányait a világhírű upealai egye-

temen végezte. Aztán nagyobb utazásokat tett Nyugat-Európában, egy ideig katonáskodott a porosz hadseregben, majd 1799-ben Kopenhágába került, ahol megismerkedett Ewald és Öhlschläger költészetével. Ekkor már maga is írta, északi tárgyú drámái meglehetősen népszerűvé váltak a nevét.

Kopenhágai tartózkodása másképp is döntő jelentőségű volt Ling életére. Valami betegség következtében jobb karja megbénult. Hiába kezelték, az orvosok sem tudtak segíteni rajta.

De nem azért volt író, hogy a saját fantáziája túl ne szárnyalhassa volna az orvosi tudomány akkori eredményeit. Arra gondolt, hogy mérsékelt, de rendszeres gyakorlatokkal gyógyítsa meg beteg karját, hogy tovább irhasson. Vívni tanult. S mire a vívás mesterevé képezte ki magát, felállította a gyógygimnasztika, népszerűbb nevén: a svéd torna rendszerét. A vívást annyira megszerette, hogy 1809-ben maga is vívómesterré lett Lundban, majd pedig Stockholmban, ahol vírázó központi testgyakorló intézetet alapított. Ebben az időben lett a svéd Akadémia tagja és nagy királyi kitüntetésben is részesült. 1839 május 5-én halt meg. Emlékére most a svéd posta szép emlékbélyegeket hozott forgalomba.

MUSSZORGSEKI MODESZTE PETROVITS.

Március 21-én lesz századik éve, hogy az orosz zeneirodalom egyik nagy művésze, Muszorgszki megszületett. Az orosz zene halhatatlan reformátorává fejlődött műveiben az orosz nép lelke sir, sóhajt és akarata dübörög az igazi szabadság után. A zenei tehetség nagyon korán felflambant benne. Mindössze 9 éves, mikor feltűnt zenei haj-

lama. De az apja, ez a korlátolt falusi kisbirtokos, katonát akart nevelni a fiából. Tíz éves korában be is lépett a pétervári kadétskolába, majd a tiszti iskolába került, — mint a legtöbb, korabeli orosz úri fiú. Zenei tanulmányait azonban nem hagyta abba.

1856 őszén aztán egy zenei szalonban került a 17 éves ifjú és akkor megcsapta lelkét az alakulóban levő új orosz nemzeti kultúra forrongó levegője. Megismerkedett Puskin és Gogoly műveivel és figyelme az orosz népzene felé irányult. Dalt írt Puskin egy versének szövegére — és tetszést aratott. Ezután kísérőzenét költött Sophokles Oedipuszához. S elindult a szakadékokkal, küzdelmekkel teli művészi pályán, amelyen — életében — elhatározó, nagy sikert aratni nem tudott. Minden igazán nagy művészeknek ez volt a corstragédiája.

Muszorgszki művészetében általában a modern zenei realizmus és naturalizmus megalapozását látják. A drámai igazság olyan megérzőkítőjének bizonyult, amilyennek sem előtte, sem utána senki. A drámai igazságot azonban az emberi lélek költészetén át kereste, az élet végzetes, vak erőt önálló, feltartóztatatlan súlyukban érvényesültek Muszorgszki zenei világában. De csak azért, mert ezeket az eltitró, gáttalan erőket az emberi lélek mélyén is ott érezte.

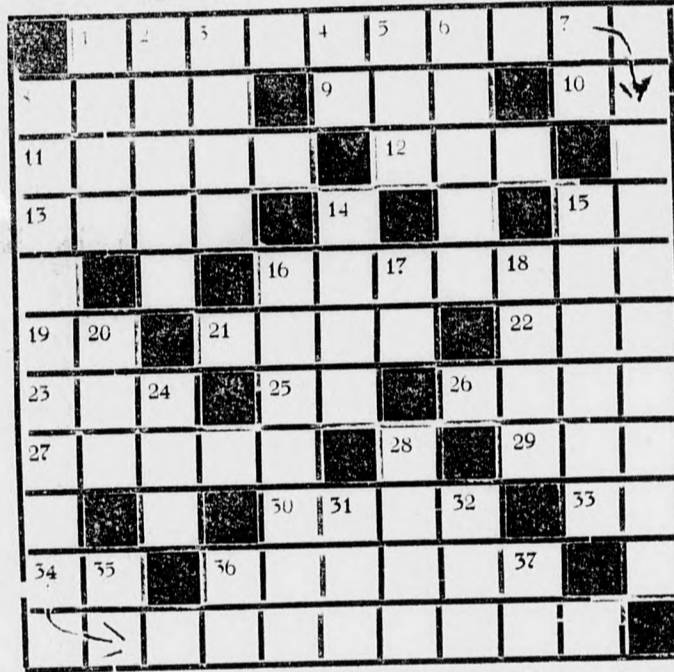
Igazi orosz volt. Egyik operája, a Godunov Boris Kelet-Európa operairódmánának máig legnagyobb műve. Nemcsak lelkiismereti tragédia ez, de valódi népdrama, az orosz nép egyetemes tragédiája. Nagy érdeme, hogy megdöbbentő erejű kórusokat írt és új zeneket adott a zenekarnak is.

Népszerűvé nagy művei csak 1881 március 28-án bekövetkezett halála után lettek és ma is a legnagyobb orosz zeneszerzők között tisztelik. (H. B.)

TRÉFÁS KERESZTREJTVÉNY

Mi a különbség a gólyamadár és a filmsztár között?

10. (351. szám.)

Beküldendő sorok: Vizszintes: 1. és nyírlány, 16. és 36. Függőleges 8. és nyírlány, 14. és 16. Beküldési határidő: március 28.

Vizszintes sorok:

1 Az egyik megállapítás. 8 Utókartyám. 9 Halad. 10 Tiltószó. 11 Híres cigányprimás. 12 A 9-et méri. 13 Szalonban van. 15 Igevégyződés. 16 Jegyzőjéről híres. 19 Keresztül. 21 Leánynev. 22 Angolna németül. 23 Latin királynő. 25 Terjeszkedik. 26 Hová? 27 Ruhadarab. 29 Test. 30 Mókuská. 33 Szintén ne. 34 Olasz folyó. 36 Férfinév.

Függőleges sorok:

1 -vadás. 2 Lódit (hazudák). 3 Török név. 4 Egyformán hangzanak. 5 Fizetni kell. 6 Pamacsanyag. 7 Személyesen. 8 A második megállapítás. 14 Habsósnál. 15 Híres pilóta. 16 Dunamenti hely. 17 Kínai név. 18 Összesen 2 van. 20 Ital. 24 Ősi magyar név. 28 Mineműsége. 31 Az óra. 32 Szakit. 35 Fém. 36 Mutatónév. 37 Rákóczy Elemér.

8. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:
Függőleges: 1. Musolini. 18. Kármán. 58. Charon. Függőleges: 1. Magnezium. 3. Simonea. 37. Menelik.

Helyesen megfejtették: Mártonffy Zoltánné, György Szilveszter, Székely Gyula, Kósa József, Szabó Lajos, dr. Csiky Jánosné, Csiky Évike, Csiky Mártonka, Vagányi Kálmán, Lázár Béla, Klank Jenő, Hodács Ágoston, Csiby Lenke, Kiss Lajos, Henter Jánosné, Főris Alice, Pribék Imréné, Sztarek Erzsébet, Czumbel Antal, Tedeschiné Feltorjai Pethő Anna, Jeneyek Mária, Bernád István, Csató Sándor, Dombrady Ferenc, Makar Béla, Gárdos Oly, Heintschel Ernő, Zakariás Miklósné, Szabó Józsefné, Szimits Erzsébet, Zonda Magda,

Ilyés János, Zanicsek Jolán, Fodor Péter, Derzsy Zoltán, Bujáki Matu.
A jutalomkönyvet Czumbel Antal (Stancova) nyerte. Elküldöttük.

ROVATVEZETŐ KÖZLESEI

Z. L. (Negrestí). A jutalomkönyvet már régen elküldöttük. Azóta bizonyára meg is kapta.

A színházi iroda közleményei:

— Vasárnapi előadások. Vasárnap három előadás lesz a színházban. Délután 3 órakor olcsó helyárrakkal a Szomjas krokodil kerül színre, délután 6 órakor rendes helyárrakkal a Bubus, míg este 9 órakor a nagyszerű Örökké... ujdonságunk lesz harmadik, egyben a ciklusban utolsó előadása.

— Hétfői bucsu előadások. Hétfőn délután 5 órakor a ciklus utolsó délutáni előadása lesz, színrekerül Nem lesznek hálátlan operett, Rappert Dódi föléptével, olcsó helyárrakkal, míg este 9 órakor bucsu előadásban a Bubus lesz műsoron.

MŰSOR:

Vasárnap délután 3 órakor: A szomjas krokodil. Olcsó helyárrakkal.
Vasárnap délután 6 órakor: Bubus.
Vasárnap este 9 órakor: Örökké.
Hétfőn délután 5 órakor: Nem lesznek hálátlan. Olcsó helyárrakkal.
Hétfőn este 9 órakor bucsuelőadás: Bubus.

KÖNYV ÉS KULTÚRA

Bangha Béla S. J.:

Béke veletek!

(Az „Örök Élet Igéi” IV. kötete. Magyar Kultúra kiadása)

P. Bangha S. J. régóta különleges szerepet tölt be a magyar katolicizmus életében. Kétős életet él. Mondhatjuk így is: kétszeresen él. Az egyik élet az övé, szerzetesi cellájáé, a másik az egész országáé, sőt sok tekintetben az egyetemes katolicizmusé.

Mi, hallgatói és kortársai boldogan dicsekszünk: tanul voltunk apostoli munkásságának! De mi jut az utánunk jövőknak P. Banghától?

Sem az anyag, sem az energia nem vész el. Nem vesztet el a szellem-élet aranya és ezüstje sem. Amikor egy rohanó világ egymást kergető eseményei közben könyv alakjában kerünek elének P. Bangha szentbeszédei, úgy érezzük, hogy tovább virágozik a jószág és ezután is szolgálja az életet az az igazság, mit P. Bangha korának szentelt.

„Béke veletek!” Ez a címe az Örök élet Igéi IV. kötetének. Valami különös érzés fogja el az embert, amikor P. Bangha szájából ezt a két szót hallja kiszünni. A szeretetnek ugyanis az aggodalom a szomszédja! Ezt az aggodalmat nem engedjük a közelünkbe férkőzni! Mi nem tudjuk elképzelni a mai közéletet P. Bangha irányítása nélkül, mert magasba lendülő kemény keze mindig biztos szemafor a tévedések taligái és a meg tévesztések gőzmozdonyai előtt.

De hiszen nem is erről a békéről van szó... A kötet a húsvéti ünnepkör két uralkodó szavával abba a világba vezet el bennünket, amelyben a krisztusi béke zászlója leng s amit kétezer év óta olyan dicsőségesen csókol a szél.

A kötet első részében tizenhárom szentbeszéd van: Bójt első vasárnapjától a húsvét utáni negyedik vasárnapig. Minden szentbeszéd az evangélium tövéből hajt ki. P. Bangha minden szentbeszéde az evangélium rostjából szívja erejét. Ez az erő virul minden szavában és gondolatainak minden fordulatában. Az örök Ige örök virágzása az, amit a könyvben kapunk.

Nagyon kívánatos lenne, hogy a mai intelligens ember sokat merítsen P. Bangha gondolatvilágából. Aki „A természetfölöttiség világa ebben a világban” című szentbeszédet átméltatja, az előtt megcsillan a nem e világról való valóságának csodás világa. Krisztust nem szükséges megvédeni. P. Bangha Krisztust megszeretteti! A szentmiséről, a bűnbánatról tisztázza a fogalmakat! A Krisztus körüli két tábor megfestése a legidősebb drámai kép. A kettőszakadt kereszténység szörnyű sebéhez megindító szeretettel és megértéssel nyúl P. Bangha s szavainak átméltatása, tanácsainak megfogadása egy csodás és föltötte kívánatos nyugalmi helyzetet teremtene a felkorbácsolt vizeken. Külön ki kell emelnünk „A katolikus papság” című beszédet. A papi intézményt, a papi hivatást fölemelő vonásokkal rajzolja szemünk elé. Aki ezt a beszédet elolvasta, az hálás tisztelettel fogja köszö-

teni papjaiban Krisztus követét.

A kötet második része ezt a címet viseli: Memento mori! Ebben a részben elmélkedések vannak az elmúlásról.

Valóban útirajz egy partszéli utazásról. November havában már megjelent az Utunk c. folyóiratban a „Rémek és reménye” c. elmélkedés. A cikk akkor határtalan benyomást gyakorolt e sorok írójára. Többet mondunk: soha nem tudta senki oly közel hozni a Halált szívünkhez és soha nem tudta az elmúlást olyan szépen megvilágítani előttünk, mint ezek a sorok! Nincsen ezekben semmi rémítés. Semmi feketeség! Minden szó és minden gondolat bátorít és erősít. Amikor most a könyvben újabb négy ily tárgyú dolgozatot találtunk. (Emlékezz a halálra, Utazás a part szélén, A nagy csend, Isten szántóföldje) odakönyvöltünk a nagy parton járt ember lába elé, hogy megtudjuk az odaát híreket... S úgy érezzük, hogy P. Bangha szavai igen nagy jóténekek a fedezékekbe menekülő embereknek...

Ezeket voltunk bátrak megjegyezni a Béke veletek! c. kötet megjelenésével kapcsolatosan. Összinté tisztelettel mondtuk ki érzéseinket és nem titkoljuk hálánkat. A jótéteményért hála jár. P. Bangha megérdemli azt. Az olvasóközönség pedig meg is adja azt. Hála jár a szent igékért, amelyek a szó szárnyán, az éter hullámain már megrezgették valamikor a magyar házak ablaküvegét, de külön hála jár most azért a fardaságért, mivel a szerző könyvbe sűrítette szíve minden dobbanását és gazdag értelmét minden szárnyacsapását.

Dr. Sch. B.

A balek

— Bókay János elbeszélés kötet. —

Bókay János sohasem volt úgynevezett „kezdő író”. Első regényével a regényírók első sorába, első szindarabjával a drámaírók első sorába került.

Ha az ember nem tudná róla, hogy egyike a jelen legnépszerűbb és — tegyük hozzá — legkitűnőbb drámaíróinak, ebből az elbeszéléskötetéből kitalálná.

A kötet minden elbeszélése egy-egy kis dráma, vagy vígjáték. Érdekesnél érdekesebb alakok. A nagy művész kis felesége, akit férjének káprázatos tehetsége valószággal agyonnyom; a betörő, aki a börtönben a Gondviselés csodálatos útjain elméltedik. Az apa, aki bemutatja felnőtt leányát fiatal mostoháját, aztán magukra hagyja őket és remegve várja, mit szólnak egymáshoz. Félóra múltán nem bírja tovább türtőztetni magát, benyit a szobába, tragédiát sejt a sokáig tartó, véres hallgatásban s a két fiatal teremtés öszehúja: a díványon és az egyik éppen azt mondja:

— Az én hajam nem tartja... Te mindig vizel ondulálész?

És így tovább. A fenyegető alíró, az életbe visszatérő öngyilkos: csupa keményen kiforagott drámai hős, vagy pompás humorérzékkel megrajzolt vígjátéki figura.

Bókay János úgy tud mesélni, mint kevesen. Megvan benne a nagy mesemondók minden képessége. A tragédiának éppen úgy mestere, mint a bohózatnak; hol romantikus hurokat pengét érzelmesen, hol könnyet csal az olvasó szemébe, hol jólesően, felszabadultan megnevetteti. Ismeri, megérti, szereti az embert.

Valaki egyszer azt mondta, hogy a jó elbeszélés megfordította annak a keserű orvoságnak, amelyet cukorba burkoltan nyelünk le. A jó elbeszélés olyan pilula, amelynek a külső rétege keserű, a cukor belül van. Ilyen pillulákhoz lehet hasonlítani Bókay elbeszéléseit is.

Ruzitska Mária.

Folyóirat-szemle

A „Vasárnap” legújabb száma

Az aradi Kölcsey Egyesület munkásságának egyik vonzó oldalát mutatja be a „Vasárnap” legújabb számában Bérczy Lajos: a Kölcsey Egyesület és a magyar ifjúság című értekezéseiben. Muckermann Frigyes római egyetemi tanár a nemzeti és vallási boldogulásról ír, Künne Ilona az Erdélyi Katolikus Nőszövetség tevékenységét ismerteti, Pierre Delattre S. J. francia újságíró-pap érdekes adatokat közöl XII. Pius németországi tevékenységéről, ahol a Szentatya mint pápai nuncius működött. Nyisztor Zoltán a kivándorlás problémájával foglalkozik és frappáns kritikát hoz Kovács Imre legutóbbi, inkriminált könyvéről. — Érdekes közleményeket tartalmaz a lap XI. Pius pápa és a kisebbségek, A keresztény unió legújabb problémái, A statisztika mint pályaválasztási tanácsadó, A pápai nemzetközi akadémia, A müncheni egyetem teológiai fakultásának bezárása, Hőfőherke és a hét törpe filmen, Nagylelkűség vagy becsületbeli kötelesség-e az egyház állami támogatása népevelő és különösen ifjúságnévelő munkájában? címen. Vezetőhelyen XII. Pius pápa két képét és szavait közli a „Vasárnap” az emberi személy méltóságáról és jogáról, az egyéni, családi és társadalmi kötelességek teljesítésében. Az irodalmi részben Dezsényi Béla karcolata (Habemus papam), Hollósy Márta (Aranyfonálon) és Balásházy Péter novellája (Publi), Erdélyi József, Pusztai Sándor, Nagy Méda, Erőss Alfréd, Mészáros János versei, ifj. Ambrózy Ágoston sikerült francia műfordítása (Francis James költeményeiből) emelik a legújabb szám vonzóerejét, melyet könyvkritika és Világkrónika zár le. Ez a szám újabb tanúbizonysága annak a lelkes munkának, műértő gondnak, amellyel a lap szerkesztője a „Vasárnap”-ot az erdélyi magyar élet és írás élvonalára emeli.

A gyermekmelléklet gyanánt húsvétra megjelenő Kis-Vasárnap iránt máris megérdemelt érdeklődés nyilvánul meg a kisebbségi szülők körében. A Vasárnap előfizetése félre csak 120 lei, példányonként 12 lei. Megrendelhető a kiadóhivataltól, Arad, Str. Bratianu 2-4. Telefon 27-01.

A Jóbarát, ez a népszerű ifjúsági folyóirat legújabb számával is bebizonyította, hogy egyik legnépszerűbb folyóiratunk. Kiemeljük most megjelent számának tartalmából a következőket: Rácz József: Habemus papam! — Auber mann Péter: A művészi erő és ízlés elszakadása: a giccs. — Balogh Antal: A katalizis és a szerves kémiai ipar. — Galló Géza: Hírek, színek Suomiból. — Flórián Tibor: Kő-Mária (vers). — Mátrai Béla: Csendes félóra a ferencesek ősi klostromában. — H. L.: Harci gázok: — Orbán Szilveszter: Tavaszis vers töredékei (vers). — Mária kongregáció. Rovatvezető: Dávid László dr. — Kósa János: A fehérkeresztes gáz. (Folytatásos ifjúsági regény, 7. közlemény). — Fejtörő. — Nyelvlecke. — Szemtől szemben. — Fakadó rügyek. A Jóbarát megrendelhető: Kolozsvár, R. K. Főgimnázium, Str. Kogălniceanu 2. Előfizetési ára egész évre 120 lei.

A Hírök legújabb, gazdag, színesen szerkesztett számának tartalmából kiemeljük a következőket: P. Boros Fortunát: A pápaválasztás tanulságai. — P. Szabó F. Dániel: Szent Bonaventúra és Proházka. — Városi István verseiből: Télj utak mentén, Üzenet. — Jaklovsky Dénes: Akinél nincs régiebb barátja a tanügynek. — P. Jánosy Béla: Hangyaélet. — Földes Zoltán: Idill a San Marcoban. — Holló Ernő: Farkasok. — Dévald László: Apróágok híres muzikusokról. — Orbán Szilveszter: Firenzei alkony. — Orbán Szilveszter: Napsugár. — Mael Ferenc: Összetört álmodók. — Nagy Méda: Magányom. — Ercsné marionok. — Ince Andor: Bacon, mint geografus. — Molnár Kata: Tizenhét év. — Mikó Mária: Otthon. — Thurzó Gábor: Napszakok Dalmáciában. — Teleknyé Ferenczy László Marcella: A nagyvárosi gyerek. — Jenő János: Márton Aron püspökhöz. — A Memel-vidék sorsa a válság tükrében. — Aranykődv. — Színház. — Szemle. — Krónika. — Szerk. üzenetek. — A Hírök előfizetési ára évi 160, félévi 80 lei, egy szám 16 lei. — Megrendelhető a lap kiadóhivataltól Kolozsvár, Str. Franciscanilor 1.

Apróhirdetések

Allást keres
szavanként 1 lei

Keresztény

tisztviselő hosszú irodai gyakorlattal, gyors és gépiró, pénztárkezelésben jártas, román és német nyelvtudással, garanciaképes, állást keres. — Megkeresések „Preciz munkaerő” jellegére Rudolf Moese, Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 13. Telefonszám 35-93.

Lakás

szavanként 3 lei

Keresek

bérbe 2 szobás kertés magánházat, nagyallo-más közelében. Cím a kiadóban.

Kiadó

május elsejére kétszobás utcai lakás. Nagyvárad, Str. Take Ionescu 41. szám.

Utcai

két szoba, előszoba, és mellékhelyiségekkel együtt kiadó. Nagyvárad, Str. Bratianu 52.

Kettőszobás,

fürdőszobás lakás azonnal kiadó. Nagyvárad, Str. Vlahuta 44. szám.

Különléle

szavanként 3 lei

Női

kabátját, kosztümjét készíttesse Mágoriné Katona Böskéné, Nagyvárad, Katolikus Kórépületében.

Papizabóság

Kovács, Cluj, Str. Regina Maria 20. — Jutányos árak.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó

Belvárosban kitünően épített uriház 1x5 szobás hallos és 1x2 szobás fürdőszobás urilakással nagy parkos urvarra! 850.000 leiert. Ritka alkalmi vétel. — Főutvonalon emeletes, körülépített bérház 2-3 szobás, fürdőszobás lakásokkal, üzletekkel kétmillió 400 ezer leiert. Evi nettó jövedelme 240 ezer lei. — Újváros központjában négyszobás, előszoba, fürdőszobás, parkettas urilakásból álló, telekkönyvileg is elválasztott emeleti házrész 250.000 leiert. Vételár felerésze egy év alatt fizethető. — 90 katasztrális hold legprímabb szántóföld Várad melletti községben sürgősen eladó. — Kortsmáros László ingatlan-irodája. — Nagyvárad, Pasteur-utca 13. Telefon 20-85. szám.

Akik

magánházat, bérházat, szőlőt, birtokot eladni, venni akarnak, keressek fel Popovics irodát. Nagyvárad, Vlahuta-utca 6. szám.

Eladó házak

közelfekvő szőlők minden igénynek megfelelőek. Eladó ingatlanokat kérjük közölni. „Horvath” ingatlaniroda. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 16. szám.

Eladó

a város minden részében magánházak, bérházak, szőlők, telkek birtokok. Popovics iroda, Nagyvárad, Vlahuta-utca 6. szám.

Eladó

prima téglaház potonárért, a székesgyház mellett, gazdálkodásra kiválóan alkalmas 1x3 és 4x1 szobás lakásokkal, terras, nagy pince, 40 méter front, vízvezeték, villany. „HORVATH” ingatlaniroda. Nagyvárad, Regele Ferdinand 16. szám.

LEGUJABB

Volosin volt ruszin miniszterelnök sajtóbeszélgetése Nagybányán

Elmondotta, hogy visszatér Ruszinszkóba, ha Magyarország megadja az önkormányzatot

Szatomár. Saját tud. Tegnap számunkban közöltük, hogy Volosin Agoston kanonok, volt kárpátaljai miniszterelnök átutazott Szatomáron. Volosin Szatomáron, Nagybányán át Kolozsvárra utazott. Érmihályfalvánál nem a ruszin miniszterelnök, hanem a ruszin kormány három követe lépett át a határt.

Volosin kanonok Nagybányán megszakította útját és az István-szállóban ebédelt kíséretével. Egyik újságíró Nagybányán beszélgetést folytatott a társasággal. A ruszin miniszterelnök elkomorodott az újságíróknak arra a kérdésére, hogy mi okozta a cseh-szlovák köztársaság összeomlását? Majd így felelt:

— Cseh-Szlovákiának még Münchenben megásták a sírját. Azóta igyekeztünk, hogy mentjük a menthetőt, azonban a ránk zúhanó eseményektől nem tudunk szabadulni. Pedig már a legjobb uton haladtunk, amikor a történelmi válság bennünket is elkapott. Egy világpolitikai irány és terv ütközőjévé lett kis országunk. Olyan fontosságra sohasem vágytunk. A német expanzív propaganda megtette a hatását. A cseh nép, hogy pusztalétét megmentse, a német kormányhoz menekült. Bennünket váratlanul ért Hacha elnök berlini útja és az első percekben nem tudtuk, miként vélekedjünk a helyzetről. Amikor pedig reádöbentünk a valóságra, a magyar csapatok már megkezdtek a bevonulásukat. És a cseh ezredek elmenekültek. Védekezésről szó sem lehetett. Ezután azt kérdezte meg az újságíró, hogy mikor jött Romániába Volosin miniszterelnök, miért jött és mik a további tervei?

— Céltalannak láttam a további ott tartózkodást, amikor a magyar kormány osztagai egyre jobban közeledtek Huezthoz. Pénteken reggel egyébként háromtagú küldöttséget menesztettem Budapestre azzal a megbízatással, hogy kérjenek a magyar kormánytól garanciát arra, hogy a ruszin nép számára meg fogják adni az autonómiát. Természetesen ez alatt nem értek területi autonómiát. Ha a magyar kormány teljesíti kéréseinket, akkor beszüntetünk minden további ellen-

állást és átadjuk a hatalmat a bevonuló honvédeknek. Tudatában vagyok annak, hogy a ruszin földnek Magyarországhoz való csatolása a legalkalmasabb a ruszin nép életszínvonalának fel-

Az amerikai kormány a nemzetközi jog megsértőjének nyilvánítja Németországot

Angol és francia érdeklődés Olaszország álláspontja felől

Londonból jelentik: A Daily Telegraph azt a hírt közli, hogy a washingtoni kormány a cseh-szlovák eseményekkel kapcsolatban Welles államtitkár útján nyilatkozatot adott ki. A nyilatkozat utal Németországnak a Kellogg-Briand egyezményben vállalt kötelezettségére, hogy tartózkodik külpolitikai téren minden erőszakos lépéstől. Németország azzal a ténnyel, hogy katonáival bevonult Csehországba, vétett a nemzetközi jog ellen.

Washingtoni politikai körökben a nyilatkozattal kapcsolatban az a nézet alakult ki, hogy Amerika „de jure” nem ismeri el az új események folytán előállott helyzetet. Bizonyosra veszik, hogy a washingtoni kormány a csehországi áruk bevitelét meg fogja szigorítani.

Rómából jelentik: A római angol nagykövét felkereste Ciano gróf olasz külügyminisztert, tájékoztatást kért az eseményekről és arról, hogy Olaszországnak az eseményekkel kapcsolatban mi az álláspontja.

Laval volt francia miniszterelnök Rómába utazik.

Rómából jelentik: Politikai körök úgy

emeléséhez.

— Leghtározottabban kijelentem, hogy valóban azok a híresztelések, amelyek szerint én a román kormánytól román hadsereg bevonulását kértem volna. Hiszen tudom, hogy a mai politikai helyzetben Románia nem avatkozik be területen kívüli ügyekbe.

— Most Kolozsvárra utazom és ott bevárom a Budapestre küldött bizottság visszaérkezését. További terveim a budapesti kormány magatartásától függenek. Amennyiben a magyar kormány biztosítja Kárpátalja autonómiáját, abban az esetben visszatérek Kárpátaljára. Természetesen politizálni nem fogok. Most is csak népem iránt érzett szeretetem vitt be a politikába. Ha a magyar kormány biztosítja népem önállóságát, én abban a ruszin nép javának biztosítását látom. Ha nem térek vissza Ruszinszkóba, úgy akkor Jugoszláviába megyek és ott fogok letelepedni Revay külügyminiszterrel együtt, akinek ott rokonai laknak.

tudják, hogy Laval volt francia miniszterelnök a közeljövőben Rómába érkezik az olasz-francia ellentétet kiegyenlítésére szóló tárgyalások felvételére. Az olasz lapok ezt a hírt sem meg nem erősítik, sem meg nem cáfolják.

Hamis hír Olaszország albániai akciójáról

Rómából jelentik: Olasz hivatalos körök cáfolják azt az elterjedt hírt, mintha Olaszország valami akcióra készülne Albániában. Ennek a híresztelésnek a célja csak az, hogy megzavarja az Adria békéjét.

Fontos tanácskozás Románia, Jugoszlávia és Lengyelország között.

Párizsból jelentik: A francia fővárosban megjelenő lapok úgy tudják, hogy a legközelebbi jövőben rendkívül fontos tanácskozás lesz II. Károly román király, Pál jugoszláv kormányzó herceg és Beck lengyel külügyminiszter között.

A francia és szovjet vezérkar meg- egyezést kötött közös együttműködésre.

Bernből jelentik: Itteni körök értesülése szerint pénteken éjjel a francia és a szovjet vezérkar között megegyezés jött létre a két ország legszorosabb katonai együttműködésére.

A varsói angol követ Beck külügyminiszternél.

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter kihallgatáson fogadta az angol követet. Úgy tudják, hogy Beck április elsején utazik Londonba.

Az aosztai herceget egyik elterjedt angol lap a spanyol trónra emelte

Rómából jelentik: Az olasz lapok közlik az Evening Standardnak azt a hírt, hogy az aosztai herceg azért érkezett legutóbb Rómába, hogy megbeszélést folytasson a spanyol trónra való jelöltetése ügyében. Az olasz lapok azt írják, hogy az „Evening Standard”-nak ez a híradása olyan, mint a többi híradásai szoktak lenni: inkább szenzációs, mint alapos.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: RÉZTÁBLA A KAPU ALATT.
CORSÓ: OLIMPIÁSZ.

A magyar hadsereg péntek este az uzsoki szorosnál is elérte a lengyel határt

Horthy kormányzó a munkácsi kórházban meglátogatta a sebesülteket

Budapestről jelentik: A vezérkari főnök szombat délelőtt 10 órakor hivatalos jelentést adott ki a magyar honvédek kárpátaljai előnyomulásáról. A jelentés szerint a Tisza-völgyében előnyomuló csapat éle pénteken este Körösmezőn át elérte a lengyel határt. Az Ung-völgye vonalán a 13-as kerékpár zászlóalj pénteken este 10 órakor Nagy-Beleznán át az uzsoki hágóhoz érkezett a lengyel határra. Jelenleg az előnyomulás tervszerűen halad, a lakosság mindenütt mint felszabadítottakat üdvözlöli a magyar honvédeket. Néhány helyen volt csak kisebb helyi ellenállás. A magyar honvédek az eddigi harcokban 37 halottat veszítettek és 114-en sebesültek meg közülük.

A felszabadított területeken egyébként szombat déli 12 órától kezdve katonai közigazgatás lépett életbe.

Munkácsról jelentik: Horthy Miklós magyar kormányzó szombat meglátogatta a munkácsi kórházban a sebesült honvédeket, majd ut-

ját tovább folytatta Kárpátaljára. Ahol — mint megírtuk — szemlét fog tartani az előnyomuló honvédségek felett.

Tiso miniszterelnök bécsi tárgyalásai.

Pozsonyból jelentik: Tiso szlovák miniszterelnök pénteken este visszatért Bécsből. Beavatott politikai körök úgy tudják, hogy Tiso szombat ismét Bécsbe utazik és folytatja tárgyalásait Hitler kancellárral a Németország és Szlovákia közötti kapcsolatok részletes szabályozásáról.

Öngyilkos lett a prágai rádió magyar bementője.

Prágából jelentik: Donner Pál, a cseh-szlovák rádió magyar hírosztályának vezetője, — aki annak idején szervezője és irányítója volt a németek és magyarok elleni magyarnyelvű cseh propagandának — szombat délelőtt a prágai rádió palotájának hatodik emeletéről levetette magát.